

ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำ
เชียงใหม่

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2565

ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำ
เชียงใหม่

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน

สำนักบริหารและพัฒนวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำ
เชียงใหม่

วุฒิชัย ลัดเครือ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(อาจารย์ ดร.รัชชานนท์ สมบูรณ์ชัย)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผานิตย์ นาขยัน)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวิภาณ สุทธิกุลบุตร)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ศรีเงินยวง)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ญาณิน โอภาสพัฒนกิจ)

รองอธิการบดี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ ประดู่หางดำเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	นายวุฒิชัย ลัดเครือ
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร.รัชชานนท์ สมบูรณ์ชัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาบริบทของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งพาตนเอง 2) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ และ 3) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของ เครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ จำนวน 45 ฟาร์มในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน แพร่ สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบ Stepwise ผลการวิจัย พบว่า ด้านบริบทของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ร้อยละ 60 เลี้ยงไก่เป็นอาชีพเสริม โดยใช้แรงงานในครอบครัว ลักษณะการเลี้ยงคือการซื้อลูกไก่จากสมาชิกภายในเครือข่ายมาเลี้ยงขุนเพื่อจำหน่าย ด้านการบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า จำนวนผลผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ที่ผลิตได้ในแต่ละรอบการผลิต พบว่า ร้อยละ 77.78 ผลิตได้ตามเป้าหมาย ด้านคุณภาพผลผลิต พบว่า ร้อยละ 82.22 ผลิตได้คุณภาพที่ตลาดต้องการ ระบบการผลิตมีความสมดุลระหว่างความต้องการซื้อและจำนวนผลผลิตที่ผลิตได้ภายในเครือข่าย ภายใต้แผนการผลิตที่คำนึงถึง การควบคุมคุณภาพ ปริมาณมาตรฐานความปลอดภัย โดยระบบบริหารจัดการเชิงกลุ่ม ด้านปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านผู้นำ ด้านเทคโนโลยี และด้านการจัดการองค์กร คือ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ : การพึ่งพาตนเอง, เครือข่ายเกษตรกร, ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

Title	Factors Affecting Self Reliance of the Pradu Hang Dam Chiang Mai Native Chicken Network
Author	Mr. Vuttichai Ladkruea
Degree	Master of Science in Geosocial Based Sustainable Development
Advisory Committee Chairperson	Dr. Ratchanon Somboonchai

ABSTRACT

This study was conducted to ; 1) explore contexts of Chiangmai Pradu Hang Dam chicken rearer networks concerning with self-reliance ; 2) investigate production and produce management of the Chiangmai Pradu Hang Dam chicken rearer networks ; and 3) analyze factors effecting the capability in self-reliance of the Chiangmai Pradu Hang Dam chicken rearer networks. The sample group consisted of 45 Chiangmai Pradu Hang Dam farms in Chiangmai, Lamphun and Phrae provinces obtained by purposive sampling. A set of questionnaires were used for data collection and analyzed by using descriptive statistics. Besides, stepwise-multiple regression was used for analyzing factors effecting the self-reliance capability of the Chiangmai Pradoo Hang Dam farm owners. Findings showed that more than one-half of the Chiangmai Pradu Hang Dam farm owners(60%) ran the farm business as a sideline job mainly using household workforce. Young chickens were bought from network members for fattening and selling. It was found that results of the number of Chiangmai Pradu Hang Dam chicken produced in each production cycle found that 77.78% of farmers were able to produce the target amount. The results of the quality results of Chiangmai Pradu Hang Dam chicken found that 82.22% of farmers were able to produce Chiangmai Pradu Hang Dam chicken according to the quality required by the buyers. The production system had a balance between purchasing demand and the amount of produce that could be done. This was under the production plan putting the importance on quality, quantity and safety standards control by group management system. In addition, it was found that leadership, technology and organizational

management had an effect on the capability in self-reliance of the farm owners with a statistical significance level at 0.05

Keywords : Self-reliance. Farmer network. Chiangmai Pradu Hang Dam chicken

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ณาช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.รัชชานนท์ สมบูรณ์ชัย อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผานิตย์ นาขยัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวิภาณ สุทธิกุลบุตร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ขอขอบคุณเพื่อนและญาติพี่น้องทุกคนที่ช่วยเหลือสนับสนุนทั้งด้านกำลังใจด้วยดีตลอดมา นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งผู้เขียนไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบเป็นกตัญญูแก่เวทีแต่บิดามารดา และบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน รวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่าน

วุฒิชัย ลัดเครือ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 ทฤษฎีและการตรวจเอกสาร.....	6
หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรม นาถบพิตร	6
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	10
การพึ่งพาตนเอง	12
แนวคิดการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (Self Reliance).....	13
บริบทชุมชน.....	16
การบริหารการผลิต	18
ส่วนประสมการตลาด	19

องค์กรเกษตรกร	22
เครือข่าย.....	23
ไถ่ประดู่หางดำเชียงใหม่.....	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
กรอบแนวคิดงานวิจัย	29
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	30
พื้นที่ดำเนินการวิจัย.....	30
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	30
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
การทดสอบเครื่องมือ.....	31
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
บทที่ 4 ผลการวิจัย	35
ตอนที่ 1 ข้อมูลบริบทของเครือข่ายผู้เลี้ยงไถ่ประดู่หางดำเชียงใหม่	35
ตอนที่ 2 การบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไถ่ประดู่หางดำเชียงใหม่....	39
ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไถ่ประดู่หางดำ เชียงใหม่.....	54
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	62
สรุปผล.....	62
ตอนที่ 1 ข้อมูลบริบทของเครือข่ายผู้เลี้ยงไถ่ประดู่หางดำเชียงใหม่	62
ตอนที่ 2 การบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไถ่ประดู่หางดำเชียงใหม่	63
ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไถ่ประดู่หางดำ เชียงใหม่	66

อภิปรายผล.....	67
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	69
ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป	70
บรรณานุกรม.....	71
ภาคผนวก.....	74
ภาคผนวก ก แบบสอบถามงานวิจัย	75
ประวัติผู้วิจัย.....	90

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา.....	36
ตารางที่ 2 จำนวนสมาชิกในครอบครัวและแรงงานเกษตรต่อฟาร์ม.....	37
ตารางที่ 3 ลักษณะการประกอบอาชีพและประเภทของฟาร์ม.....	38
ตารางที่ 4 ข้อมูลกรรมสิทธิ์ในที่ดิน	39
ตารางที่ 5 สถิติจำนวนแรงงานภายในฟาร์ม	39
ตารางที่ 6 สถิติจำนวนชั่วโมงการปฏิบัติงานต่อวันของแรงงานภายในฟาร์ม	40
ตารางที่ 7 ความต้องการแรงงานต่อกิจกรรมภายในฟาร์ม.....	40
ตารางที่ 8 หลักประกันสุขภาพของแรงงานภายในฟาร์ม	40
ตารางที่ 9 วิวัฒนาการความรู้ ความชำนาญ สำหรับเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ ประดู่หางดำเชียงใหม่.....	41
ตารางที่ 10 แหล่งเงินลงทุนของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	41
ตารางที่ 11 จำนวนเงินลงทุนของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	42
ตารางที่ 12 สถิติจำนวนเงินลงทุน.....	42
ตารางที่ 13 รายจ่ายต่อเดือนของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	43
ตารางที่ 14 สถิติรายจ่ายต่อเดือนของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	43
ตารางที่ 15 รายได้ต่อเดือนของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่.....	44
ตารางที่ 16 สถิติรายได้ต่อเดือนของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่.....	44
ตารางที่ 17 ประเภทของฟาร์มและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....	45
ตารางที่ 18 การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย สำหรับการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	45
ตารางที่ 19 การจัดหาไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่.....	46
ตารางที่ 20 การจัดหาอาหารสัตว์สำหรับเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่.....	47

ตารางที่ 21 การควบคุมประเภทและปริมาณอาหารสำหรับไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	48
ตารางที่ 22 การวางแผนการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่.....	48
ตารางที่ 23 การกำหนดแผนงานการผลิต.....	49
ตารางที่ 24 ผลการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ตามแผนที่ผ่านมา	49
ตารางที่ 25 ความสามารถในการควบคุมต้นทุนการผลิต	50
ตารางที่ 26 มาตรฐานฟาร์มที่ได้รับ	50
ตารางที่ 27 ผลสำเร็จของจำนวนผลผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่.....	51
ตารางที่ 28 ผลสำเร็จของคุณภาพผลผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	51
ตารางที่ 29 การมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาผลผลิต.....	52
ตารางที่ 30 ลักษณะการขายผลิตภัณฑ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	52
ตารางที่ 31 การตอบสนองต่อความต้องการผลิตภัณฑ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ของตลาด	53
ตารางที่ 32 ช่องทางประชาสัมพันธ์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด	53
ตารางที่ 33 ระดับความสำคัญของคุณสมบัติผู้นำเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	54
ตารางที่ 34 ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านการจัดการองค์กรของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่.....	55
ตารางที่ 35 ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านเทคโนโลยีของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	56
ตารางที่ 36 ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่.....	56
ตารางที่ 37 ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	57
ตารางที่ 38 การประเมินตนเองตามหลักการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	58
ตารางที่ 39 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์	59
ตารางที่ 40 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการวิจัย (Correlation).....	60

ตารางที่ 41 ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ ประจักษ์ด้าเชียงใหม่.....	61
--	----

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	11
ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย	29

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรจำนวนมากมีอาชีพเป็นเกษตรกร เนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์มีความเหมาะสม คือ มีความอุดมสมบูรณ์ทั้ง ดิน น้ำ ป่า ในปี พ.ศ. 2563 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำการสำรวจเกษตรกรทั้งประเทศ พบว่า มีเกษตรกรรวมทั้งสิ้น 8,094,954 ครัวเรือน หรือ 9,368,245 ราย มีเกษตรกรมากถึง 4,900,875 ราย เป็นเกษตรกรที่หาเลี้ยงชีพด้วยการปลูกพืช และ 853,381 ราย เป็นเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ (Eukeik.ee, 2563) จากข้อมูลเห็นได้ชัดว่า การเกษตรนั้นสำคัญในระบบเศรษฐกิจสังคมไทย เพราะเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่คนจำนวนมาก แม้ว่าสัดส่วนแรงงานจะลดลง และภาคเกษตรมีสัดส่วนในผลิตภัณฑ์มวลรวมต่ำ แต่นั่นเป็นเพียงวิธีการคำนวณเชิงปริมาณแบบแยกส่วน ถ้ามองเศรษฐกิจที่เป็นจริงแบบเชื่อมโยงกัน คนไทยส่วนใหญ่ รวมทั้งภาคอุตสาหกรรม การค้า การบริการ ยังพึ่งพาอาหารและรายได้ที่หมายถึงอำนาจซื้อจากภาคเกษตรอยู่มาก การที่เกษตรกรไทยส่วนใหญ่ฐานะยากจนกว่าคนอาชีพอื่นและจนกว่าเกษตรกรในยุโรปและญี่ปุ่น มีสาเหตุอย่างน้อย 3 ข้อ คือ ต้นทุนการผลิตสูง เกษตรกรจำนวนมากไม่ได้เป็นเจ้าของเครื่องมือการผลิต และรัฐบาลไทยไม่ได้ปฏิรูปที่ดินและปฏิรูปการเกษตรอย่างจริงจัง (ปฏิรูปประเทศไทย, 2562)

โครงสร้างภาคการเกษตรของไทย โดยส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนเกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรขนาดเล็ก และเป็นการผลิตที่มีลักษณะต่างคนต่างทำ การดำเนินการลักษณะดังกล่าวทำให้ภาคเกษตรต้องเผชิญกับปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกร เช่น ปัญหาต้นทุนการผลิต ค่าใช้จ่ายเครื่องจักรกลการเกษตร และค่าจ้างแรงงานด้านการเกษตร รวมทั้งปัญหาการขาดอำนาจต่อรองของเกษตรกรตลอดกระบวนการผลิต (Product process) การจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) และปัญหาด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ยังไม่เข้าถึงตัวเกษตรกรได้เท่าที่ควร เพื่อเป็นการลดข้อจำกัดดังกล่าว จะต้องส่งเสริมให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มการผลิต และการบริหารจัดการร่วมกัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558)

อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอให้เกษตรกรรวมตัวกันไม่ใช่เป็นข้อเสนอใหม่ สหกรณ์แห่งแรกของไทย ได้ถูกจัดตั้งมากกว่า 100 ปี กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้จัดตั้งมากกว่า 40 ปี แต่เกษตรกรไทยยังไม่สามารถรวมตัวกันเป็นเอกภาพ สร้างองค์กรเกษตรกรที่เข้มแข็งจนขับเคลื่อนนโยบายระดับชาติได้ (สมพงษ์ ศิริโสภณศิลป์, 2564)

ในด้านปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ หน่วยงานภายใต้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีภารกิจเกี่ยวกับการกำหนดทิศทางและนโยบาย การควบคุม การกำกับ การส่งเสริม การวิจัย การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการปศุสัตว์ รวมทั้งบริหารจัดการทรัพยากรพันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพด้านการปศุสัตว์ เพื่อให้มีปริมาณสัตว์เพียงพอ และมีมาตรฐาน ถูกสุขอนามัย ปราศจากโรค สารตกค้าง และสารปนเปื้อน มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล (สุวรรณณี กาญจนภูสิต, 2561) ซึ่งที่ผ่านมา นักวิชาการกรมปศุสัตว์ ทำงานวิจัยด้านการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งพันธุกรรมสัตว์โดยเฉพาะสัตว์พื้นเมือง เช่น ไก่พื้นเมืองไทยพันธุ์ประดู่หางดำ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เพื่อพัฒนาให้เป็นไก่พื้นเมืองพันธุ์แท้ ที่มีลักษณะภายนอกสม่ำเสมอเป็นเอกลักษณ์ประจำพันธุ์สามารถใช้จำแนกพันธุ์ ได้ลักษณะประจำพันธุ์ (Breed characteristics) ได้ฝูงไก่ที่ยังคงมีลักษณะเด่นในความเป็นแม่ที่ดี มีความหลากหลายทางพันธุกรรมสูง ทำให้มีโอกาสที่จะคัดเลือกปรับปรุงให้มีคุณภาพเชิงเศรษฐกิจที่สำคัญให้ดีขึ้นกว่าไก่พื้นเมืองไทยทั่วไป พร้อมทั้งดำเนินการโครงการสร้างกลุ่มเครือข่ายเลี้ยงไก่พื้นเมืองควบคู่กันไป โดยสนับสนุนให้เกษตรกรตั้งกลุ่ม ทั้งมีการให้ความรู้ด้านวิชาการและเกษตรกรในกลุ่มจะได้รับการสนับสนุนพันธุ์ไก่พื้นเมืองของกรมปศุสัตว์ (สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์, 2560)

นายชิมโอน ปัญญา อยู่บ้านเลขที่ 253 หมู่ที่ 10 ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เกษตรกรดีเด่นปี 2555 คือหนึ่งในเกษตรกรที่มีความสนใจในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นอาชีพ เดิมนายชิมโอน ปัญญา มีอาชีพขับรถรับจ้างประจำทางในเชียงใหม่ แต่ด้วยต้นทุนและค่าครองชีพสูง จึงหันเหชีวิตมาทำการเกษตร โดยเริ่มจากเลี้ยงสุกรและเลี้ยงไก่ แต่ไม่ประสบความสำเร็จ จึงได้สมัครเข้ารับการอบรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองพันธุ์ประดู่หางดำของกรมปศุสัตว์และเข้าร่วมกลุ่มเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ คุณชิมโอน เป็นคนช่างสังเกต อดทน ขยันหมั่นเพียรและไขว่คว้าหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ จนเข้าใจกระบวนการและขั้นตอนการเลี้ยงไก่พันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ การผลิตลูกไก่ การขุนไก่ อย่างชัดเจนทั้งระบบ จึงได้พัฒนาการเลี้ยงโดยวางแผนการเลี้ยงไก่พ่อแม่พันธุ์ การผลิตลูกไก่ให้ออกมาในช่วงเวลาที่ต้องการได้ ทั้งยังมีระบบการจัดการภายในฟาร์มเป็นสัดส่วน อาทิ โรงเรือนพ่อแม่พันธุ์ โรงเรือนอนุบาลลูกไก่แรกเกิด โรงเรือนตู้ฟัก ฯลฯ ในปี 2555 มีไก่ประดู่หาง

คำเชียงใหม่ 1,800 ตัว เป็นพ่อพันธุ์ 150 ตัว แม่พันธุ์ 900 ตัว และลูกไก่ขุน 750 ตัว สามารถผลิตลูกไก่ได้ 8,000 – 10,000 ตัวต่อเดือน สามารถขยายการผลิตโดยสร้างเครือข่ายในพื้นที่ต่างๆ ครอบคลุมพื้นที่ 7 จังหวัดในภาคเหนือ (กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์, 2555)

เครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ซึ่งมีนายชิมโอน ปัญญา เป็นผู้นำเครือข่าย ถือได้ว่าเป็นตัวอย่างของการรวมกลุ่มเกษตรกรที่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม การศึกษาบริบทและปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่และวิเคราะห์เป็นหลักการ หลักปฏิบัติได้ จะสามารถสร้างประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนา สนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ และสร้างความเข้าใจในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรอื่นๆ ให้บรรลุเป้าหมายการรวมกลุ่มเกษตรกรให้สามารถพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน สร้างความเข้มแข็งจากเศรษฐกิจฐานรากอันจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการเจริญของเศรษฐกิจภาพรวมของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งตนเอง
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เครือข่ายไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเครือข่ายอย่างเป็นรูปธรรม สร้างความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรที่พึ่งพาตนเองได้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ผู้วิจัยได้ทราบปัจจัยสำคัญในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรของไทยให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน
3. เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และประชาชนทั่วไป สามารถนำองค์ความรู้จากงานวิจัยไปต่อยอดเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองและกลุ่มเครือข่ายอย่างเป็นระบบ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาปัจจัยที่ผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำ เชียงใหม่ ดังนี้

1.1 บริบทของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งตนเอง

1.2 การบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

1.3 ปัจจัยที่ผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของ เครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำ เชียงใหม่

2. ขอบเขตประชากร

เกษตรกรเจ้าของฟาร์มเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ในเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำ เชียงใหม่ ในเขตภาคเหนือตอนบน จำนวน 45 ฟาร์ม

3. ขอบเขตพื้นที่

เครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ จำนวน 45 ฟาร์ม ในเขตภาคเหนือตอนบน (จังหวัด เชียงใหม่ จังหวัดลำพูน และจังหวัดแพร่)

4. ขอบเขตเวลา

ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2563 - พฤษภาคม 2565

นิยามศัพท์

ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ หมายถึง ไก่ประดู่หางดำพันธุ์แท้และลูกผสม (ระหว่างพ่อประดู่หางดำพันธุ์แท้และแม่ไก่โรดไอแลนด์เรด)

เครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ที่ขึ้นทะเบียนกับศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ในเขตภาคเหนือตอนบน (จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน และจังหวัดแพร่)

การพึ่งพาตนเอง หมายถึง ความสามารถในการดำรงตนอยู่ได้อย่างอิสระ มั่นคง สมบูรณ์ ซึ่งการพึ่งตนเองได้นั้น มีทั้งในระดับบุคคล และชุมชน การพึ่งตนเอง ต้องสามารถผันเปลี่ยนไปตามเวลาได้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสม สอดคล้อง และสมดุลของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร อย่างมีประสิทธิภาพ ตามหลักการ 4M ของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ผลผลิต หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นทันที ผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการดำเนินโครงการกิจกรรมเสร็จสิ้น ในที่นี้หมายถึง ลูกไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่, ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ขุน, ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ชำแหละ

บทที่ 2

ทฤษฎีและการตรวจเอกสาร

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ ประดู่หางดำเชียงใหม่ ครั้งนี้ ได้มีการตรวจสอบเอกสารและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1. หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
2. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. การพึ่งพาตนเอง
4. แนวคิดการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
5. บริบทชุมชน
6. การบริหารการผลิต
7. ส่วนประสมการตลาด
8. องค์กรเกษตรกร
9. เครือข่าย
10. ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
12. กรอบแนวความคิดในการวิจัย

หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เป็นพระมหากษัตริย์ไทย รัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรี ครองราชย์ตั้งแต่วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2489 นับเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงครองสิริราชสมบัติยาวนานที่สุดในประเทศไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พระราชกรณียกิจตลอดรัชสมัย ทรงแสดงถึงพระมหากรุณาธิคุณในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แก่พสกนิกรได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยพระองค์ทรงยึดหลักการดำเนินงานทางสายกลางที่ สอดคล้องกับสิ่งรอบตัวและปฏิบัติได้จริง เป็นแนวทางพัฒนา เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด ซึ่งวิธีการเหล่านี้ ล้วนมีคุณค่าต่อประชาชนที่ควรยึดเป็นแบบอย่าง นำมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลต่อตนเอง

สังคม และประเทศชาติ สำหรับ 27 หลักการทรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2562) มีดังนี้

1. ซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจต่อกัน ทรงมีพระราชดำรัส เรื่อง ความซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจต่อกัน อย่างต่อเนื่องตลอดมา เพราะเห็นว่าหากคนไทยทุกคนได้ร่วมมือกันช่วยชาติ พัฒนาชาติด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจต่อกันแล้ว ประเทศไทยจะเจริญก้าวหน้าอย่างมาก

2. อ่อนน้อม ถ่อมตน การอ่อนน้อม ถ่อมตน เป็นคุณสมบัติที่ทุกคนพึงมีพึงปฏิบัติให้เป็นปกติวิสัยซึ่งทำให้สังคมมีความสมานสมานฉันท์ ทรงปฏิบัติให้เห็นมาโดยตลอด ทรงอ่อนน้อมมาก เวลาที่เสด็จฯ ไปเยี่ยมราษฎร ทรงโน้มพระวรกายไปหาประชาชน คูกเข่าหน้าประชาชน ถามทุกข์สุขปรึกษาหารือเป็นชั่วโมงๆ ประชาชนนั่งพับเพียบ พระองค์ท่านก็ทรงทรุดพระวรกายนั่งพับเพียบบนพื้นเดียวกัน

3. ความเพียร ความเพียรเป็นคุณสมบัติที่จะทำให้งานสำเร็จ ต้องมีความมุ่งมั่น โดยเฉพาะการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ทรงปฏิบัติให้เห็นโดยทรงเรือใบจากวังไกลกังวลข้ามอ่าวไทยขึ้นฝั่งที่สัตหีบ ทรงใช้เวลาเดินทาง 17 ชั่วโมงบนเรือขนาดยาวเพียง 13 ฟุต ลำเรือแคบๆ ทรงแสดงให้เห็นถึงการใช้ความเพียรในการทำงานให้สำเร็จ

4. รู้ รัก สามัคคี “รู้ รัก สามัคคี” เป็นพระราชดำรัส ที่มีค่าและมีความหมายลึกซึ้ง พร้อมทั้งสามารถปรับใช้ได้กับทุกยุคทุกสมัย

5. ทำเรื่อยๆ ทำแบบสังฆทาน ปัญหาต่างๆ ของประเทศชาติเกิดขึ้นอย่างไม่รู้จบ จำเป็นต้องทุ่มเทกำลังความสามารถเข้าไปแก้ไข จะหยุดการทำงานไม่ได้ จึงต้องทำเรื่อย ๆ ไม่สามารถหยุดงานช่วยเหลือประชาชนได้ โดยพระองค์ทรงงานมาตลอด 70 ปี “หลักสังฆทาน” มีความหมายคือ “ให้เพื่อให้” เป็นการให้โดยไม่เลือก ไม่หวังผลตอบแทน และไม่เลือกปฏิบัติ

6. มีความสุขในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น ความสุขเป็นเรื่องของการทำประโยชน์ให้เกิดขึ้น ซึ่งความสุขที่แท้จริงคือ การทำประโยชน์ให้ผู้อื่น มิใช่ทำให้ตนเองเพียงเท่านั้น ต้องสร้างประโยชน์กับคนอื่น เมื่อคนอื่นมีความสุขแล้วเราก็มีความสุขด้วย โดยความสุขของผู้อื่น คือความสุขส่วนรวมนั่นเอง เราต้องยึดประโยชน์ส่วนรวมมาก่อนประโยชน์ส่วนตน

7. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทำงานอย่างผู้รู้จริง การที่พระเจ้าราชทานโครงการใดโครงการหนึ่งจะทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบ ทั้งข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร และแผนที่ตลอดจนสอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และราษฎรในพื้นที่ให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้อง รวมทั้งศึกษาตรวจสอบและทอดพระเนตรในพื้นที่จริง เพื่อที่พระเจ้าราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องรวดเร็วตรงตามความต้องการของประชาชน และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม

8. ระเบิดจากข้างใน ทรงมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาคน ดังพระราชดำรัสว่า “ระเบิดจากข้างใน” หมายความว่า ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการ

พัฒนาเสียก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก มิใช่การนำเอาความเจริญหรือบุคคลจากสังคมภายนอกเข้าไปหาชุมชนที่ยังไม่ทันได้มีโอกาสเตรียมตัว หรือตั้งตัว อย่าให้โดยที่ผู้รับยังไม่พร้อมที่จะใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่

9. ทำตามลำดับขั้น ในการทรงงานพระองค์จะทรงเริ่มต้นจากสิ่งจำเป็นที่สุดของประชาชนก่อน ได้แก่ สาธารณสุข เมื่อมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงแล้วก็จะสามารถทำประโยชน์ด้านอื่นๆ ต่อไปได้ จากนั้นจะเป็นเรื่องสาธารณสุขขั้นพื้นฐานและสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ

10. ภูมิสังคม การพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไร และสังคมวิทยาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอของคน ตลอดจนประเพณีวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน และใช้หลักในการปรับตัวให้อยู่กับธรรมชาติให้ได้

11. องค์กรรวม ในการที่จะพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการหนึ่งนั้น จะทรงมองเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง อย่างครบวงจร ทรงเรียกวิธีนี้ว่า องค์กรรวม (Holistic) หมายถึง การมองเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นแบบบูรณาการ และกำหนดแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง โดยพิจารณาครบทุกด้านของปัญหา พร้อมแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยงกันเป็นระบบ

12. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ในเรื่องของความประหยัดนี้ ประชาชนชาวไทยทราบกันดีว่าเรื่องส่วนพระองค์ทรงประหยัดมากดังที่เราเคยเห็นว่า หลอดยาสีพระทนต์นั้นทรงใช้อย่างคุ้มค่าอย่างไร หรือฉลองพระองค์แต่ละองค์ทรงใช้อยู่เป็นเวลานาน

13. ขาดทุนคือกำไร การพัฒนาเพื่อการอยู่ดีกินดีของประชาชนนั้น อย่าไปนึกหวังกำไรหรือผลตอบแทนแต่อย่างเดียว ทำอะไรต้องลงทุนลงแรงและปัจจัยบางอย่างเสียก่อนเพื่อสร้างผลกำไรในอนาคต คือ ความอยู่ดีมีสุขของประชาชน

14. ปลูกป่าในใจคน ป่าไม้เป็นปัจจัยสำคัญของชีวิตมนุษย์ หากไม่มีการปลูกจิตสำนึกในการรักษาป่าไม้ให้กับทุกคนแล้ว จะทำให้การดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นไปด้วยความยากลำบาก เจ้าหน้าที่ของรัฐดูแลรักษาป่าไม้ด้วยหน้าที่พึงกระทำ แต่ชาวบ้านจะสามารถดูแลและหวงแหนป่าไม้ด้วยจิตสำนึกเพื่อรักษาปัจจัยแห่งชีวิตของตนเอง

15. ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ทรงเข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทรงมองเห็นถึงปัญหาของธรรมชาติได้อย่างละเอียด หากเราต้องการแก้ไขปัญหารธรรมชาติ จึงจำเป็นต้องใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นการบำบัดน้ำเสีย ด้วยการใช้น้ำดีไล่น้ำเสีย โดยอาศัยหลักแรงโน้มถ่วงตามธรรมชาติ (Gravity Flow)

16. ธรรมชาติบำบัด ทรงนำความจริงในเรื่องความเป็นไปแห่งธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาเป็นหลักการแนวปฏิบัติที่สำคัญในการแก้ปัญหาและเปลี่ยนแปลงสภาพที่ไม่ปกติให้เข้าสู่ปกติ ทรงคิดค้นวิธีบำบัดน้ำเสียโดยใช้ผักตบชวาดูดซึมสิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำ และเป็นที่มาของ “ธรรมชาติบำบัด”

17. ประโยชน์ส่วนรวม ทรงเห็นว่าการทำงานทุกอย่างของเรานั้นมีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมืองและประชาชนทุกคน เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ทุกๆ ประการให้บริสุทธิ์ บริบูรณ์ โดยเต็มกำลังสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ การปฏิบัติพระราชกรณียกิจและการพระราชทานพระราชดำริในการพัฒนาและช่วยเหลือพสกนิกรทรงระลึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

18. การพึ่งตนเอง การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ในเบื้องต้นเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้ประชาชนมีความแข็งแรงพอที่จะดำรงชีวิตได้ และขั้นต่อไปคือ การพัฒนาให้ประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อม สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

19. เศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักความคิดที่จะดำเนินการเรื่องต่าง ๆ เพื่อนำชีวิตไปสู่ความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน เสมือนเป็นการวางฐานรากของตัวอาคาร

20. เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เข้าใจ : ทำอะไรต้องเข้าใจปัญหา เข้าใจหนทางแก้ไข เข้าใจกระบวนการจัดการ และปรับความเข้าใจระหว่างผู้ให้ ผู้รับเสียก่อน ให้เข้าใจซึ่งกันและกัน เข้าถึง : เมื่อเข้าใจระหว่างกันทุกประการครบถ้วนแล้ว ต้องเข้าถึงการกระทำ สร้างความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง เข้าถึงเครื่องมือเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ และความสามัคคีร่วมใจร่วมใจของผู้ปฏิบัติ ร่วมมือร่วมไม้กันทำงาน พัฒนา : เมื่อต่างฝ่ายต่างเข้าใจกันแล้ว เข้าถึงกันแล้ว การพัฒนาที่จะดำเนินการไปอย่างยั่งยืน ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการเมือง หากแต่นำไปสู่ความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน

21. แก้ปัญหาที่จุดเล็ก คิด Macro เริ่ม Micro ทรงมองปัญหาในภาพรวม (Macro) ก่อนเสมอ แต่การแก้ไขปัญหของพระองค์จะเริ่มจากจุดเล็ก ๆ (Micro) คือ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่คนมักมองข้าม

22. ไม่ติดตำรา ทำให้ง่าย การพัฒนาตามแนวพระราชดำรินี้ลักษณะของการพัฒนาที่อนุโลมและรอมชอมกับสภาพธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและสภาพของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชน

23. การมีส่วนร่วม ในการทรงงานพระองค์ทรงเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ทั้งประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมกันแสดงความคิดเห็น หรือที่เรียกประชาพิจารณ์เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยให้อาชาวบ้านเป็นครู

24. พออยู่พอกิน ให้ประชาชนสามารถอยู่อย่าง “พออยู่พอกิน” ให้ได้เสียก่อน แล้วจึงขยายให้มีขีดสมรรถนะที่ก้าวหน้าต่อไป การดำเนินชีวิตให้พออยู่พอกินนั้น ต้องมีทรัพยากรให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ต้องอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ หากขาดแคลนจะทำให้ไม่เพียงพอ อดอยาก ไม่มั่นคงในชีวิต จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นทุกวันแต่ทรัพยากรลดลงทุกที ภาวะขาดแคลนย่อมเกิดขึ้น ทรงแก้ไขปัญหาทุกด้านเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติทรงฟื้นฟู

และรักษาความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติที่เสียไปเพื่อสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้น เพราะเป็นพื้นฐานการดำรงชีวิตของมนุษย์

25. บริการรวมที่จุดเดียว การบริการรวมที่จุดเดียวสำหรับเกษตรกรเป็นรูปแบบการบริการแบบเบ็ดเสร็จ หรือ One Stop Services ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในระบบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนที่จะมาขอใช้บริการ จะประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย โดยทรงให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นต้นแบบในการบริการรวมที่จุดเดียว ซึ่งมีหน่วยงานราชการต่าง ๆ มาร่วมดำเนินการและให้บริการประชาชน ณ ที่แห่งเดียว

26. ร่าเริง รื่นเริง คึกคัก ครึกครื้น กระฉับกระเฉง มีพลัง เป็นปัจจัยของการทำงานที่มีประสิทธิภาพ การทำงานให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพต้องอาศัยจิตใจเป็นเรื่องสำคัญ ต้องสร้างบรรยากาศรอบตัวให้มีความสุข ไม่เครียด ทรงมีพระราชดำรัสว่า ทำงานต้องสนุกกับงานมีฉะนั้นเราจะเบื่อและหยุดทำงานในระยะต่อมา ดังนั้นปัจจัยของการทำงานที่มีประสิทธิภาพ คือ ร่าเริง รื่นเริง คึกคัก ครึกครื้น

27. ชัยชนะของการพัฒนา การแก้ไขปัญหาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นเหมือนการเข้าสู่สงครามที่ไม่ได้ใช้อาวุธในการแก้ไขปัญหา แต่ใช้การพัฒนาเป็นเครื่องมือแก้ไขปัญหาต่างๆ และ ทุกครั้งที่สามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ จึงถือเป็นการได้รับชัยชนะโดยการพัฒนา

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควร ต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกเป็นอย่างดี (คณะอนุกรรมการเศรษฐกิจพอเพียง, 2547)

ภาพที่ 1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง (คณะอนุกรรมการเศรษฐกิจพอเพียง, 2547)

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ
3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไข การตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ
2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

การพึ่งพาตนเอง

การฝึกปฏิบัติตนโดยยึดหลักสำคัญของความพอดีอันเป็นพื้นฐานสำคัญ 5 ประการ นำมาใช้ดำเนินชีวิต (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2549) ได้แก่

1. ความพอดีด้านจิตใจ ต้องมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทรต่อกัน ประนีประนอม รู้จักให้อภัย และเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
2. ความพอดีด้านสังคม ต้องมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตัวเรากับสิ่งแวดล้อมรอบตัว และ ที่สำคัญต้องสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ดี
3. ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างคุ้มค่า ไม่สร้างขยะมากเกินความจำเป็น และที่สำคัญ รู้จักการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่
4. ความพอดีด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับความต้องการ และควรพัฒนาเทคโนโลยีจาก ภูมิปัญญาชาวบ้าน ให้สอดคล้องกับพื้นฐานของประเทศเราเอง เพื่อการเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน
5. ความพอดีด้านเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ไม่กู้หนี้ยืมสินใคร รู้จักพออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพ และฐานะ ของตน นอกจากนี้ยังได้เน้นถึงการประยุกต์ใช้ความพอเพียงในระดับบุคคลและระดับองค์กรธุรกิจไว้ดังนี้

ในระดับบุคคล คือ ต้องสามารถพึ่งตนเองในด้านจิตใจ สังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม รู้จักคำว่า “พอ” ไม่เบียดเบียนผู้อื่น พยายามพัฒนาตนเองเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความชำนาญในตนเอง โดยยึดทางสายกลางในการดำรงชีวิต

ในระดับธุรกิจ คือ ยอมรับการมีกำไรในระดับพอประมาณ และมีเหตุมีผลที่พอเพียงต่อผู้ลงทุน หรือผู้ถือหุ้น ต้องไม่แสวงหากำไรโดยการเอาเปรียบผู้บริโภคหรือทำผิดกฎหมาย มีการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดย อาศัยความรู้ ความรอบคอบและ

ระมัดระวัง มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต พากเพียรอดทน และรับผิดชอบต่อสังคม โดยพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต ปรับปรุงสินค้าให้มีคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาด และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี รักษาความสมดุลในการแบ่งปันผลประโยชน์ ของธุรกิจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ พนักงาน บริษัท ผู้บริโภคและสังคมโดยรวม

การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ในเบื้องต้นเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้ประชาชนมีความแข็งแรงพอที่จะดำรงชีวิตได้ และขั้นตอนต่อไปคือ การพัฒนาให้ประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อม สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยใช้หลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การวางเส้นทางชีวิตของตนเองให้เรียบง่าย ธรรมดา และเดินสายกลางด้วยปัญญาพร้อมคุณธรรมในจิตใจ เพื่อนำชีวิตไปสู่ความสมดุลของทรัพยากร ให้มีความมั่นคง และเกิดความยั่งยืนในที่สุด เปรียบเสมือนเป็นการวางรากฐานของอาคารให้แข็งแรง ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2562)

“...การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพและตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ก่อนอื่นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งยวดเพราะผู้มีอาชีพ และฐานะเพียงพอที่จะพึ่งพาตนเองได้ ย่อมสามารถสร้างความเจริญในระดับสูงขึ้นไป...”

พระบรมราชาโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันศุกร์ที่ 19 กรกฎาคม 2517

แนวคิดการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (Self Reliance)

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการส่งเสริมชุมชนหรือการพัฒนาชนบทที่สำคัญๆ คือ การที่ทรงมุ่งช่วยเหลือพัฒนา คือ การที่ทรงมุ่งช่วยเหลือพัฒนาให้เกิดการพึ่งตนเองได้ของคนในชนบทเป็นหลัก กิจกรรมและโครงการตามแนวพระราชดำริที่ดำเนินการอยู่หลายพื้นที่ทั่วประเทศในปัจจุบันนั้น ล้วนแล้วแต่มีเป้าหมายสุดท้ายอยู่ที่การพึ่งตนเองได้ของราษฎรทั้งสิ้น ในการพัฒนาทั้งด้านอาชีพและส่งเสริมการเกษตร ให้เกษตรกรสามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมั่นคงเป็นปึกแผ่นนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำเนินการแนะนำสาธิตให้ประชาชนดำเนินรอยตามเบื้องพระยุคลบาทเป็นไปตามหลักการพัฒนาสังคมชุมชนอย่างแท้จริง กล่าวคือ ทรงมุ่งช่วยเหลือพัฒนาให้เกิดการพึ่งตนเองได้ของคนในชนบทเป็นหลัก ดังนั้น การที่ราษฎรในชนบทสามารถพึ่งตนเองได้มากยิ่งขึ้นนั้น สืบเนื่องจากแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานแก่เกษตรกรทั้งหลายประการ (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2559)

วิธีการพัฒนา

1. ทรงยึดหลักที่ไม่ใช้วิธีการสั่งการให้เกษตรกรปฏิบัติตาม เพราะไม่อาจช่วยให้คนเหล่านั้นพึ่งตนเองได้ เนื่องจากเป็นการปฏิบัติงานโดยไม่ได้เกิดจากความพึงใจ ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

“...ดำริ คือ ความเห็นที่จะทำ ไม่ใช่คำสั่งแต่มันเป็นความเห็น มีทฤษฎีอะไรต้องบอกออกมา ฟังได้ฟัง ชอบใจก็เอาไปได้ ใครไม่ชอบก็ไม่ใช่...”

2. ทรงเน้นให้พึ่งตนเองและช่วยเหลือตนเองเป็นหลักสำคัญ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มักจะทรงทำหน้าที่กระตุ้นให้เกษตรกรทั้งหลายคิดหาช่องทางที่จะช่วยตนเอง พึ่งตนเองโดยไม่มี การบังคับการแสวงหาความร่วมมือจากภายนอกต้องกระทำเมื่อจำเป็นจริงๆ ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งที่ว่า

“...คนทุกคน ไม่ว่าจะชาวกรุงหรือชาวชนบทไม่ควรมีการศึกษา มากหรือน้อยอย่างไร ย่อมมีจิตใจเป็นอิสระ มีความคิดเห็น มีความพอใจ เป็นของตนเอง ไม่ชอบการบังคับ นอกจากนั้นยังมีขนบธรรมเนียม มีแบบแผนเฉพาะเหล่ากันอีกด้วย...”

3. พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) เป็นจุดหลักสำคัญในการพัฒนาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้วยการดำเนินการเช่นนั้น จักช่วยให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในที่สุด ดังเคยมีพระราชดำรัสในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2501 กับประชาชนชาวไทยทั้งหลายว่า

“...ภาระในการบริหารนั้นจะประสบผลด้วยดีย่อมต้องอาศัยความรักชาติ ความซื่อสัตย์สุจริต ความสมัครสมานกลมเกลียวกัน ประกอบกับการร่วมมือของประชาชนพลเมืองทั่วไป ข้าพเจ้าจึงหวังว่าท่านทั้งหลายคงจะพยายามปฏิบัติกรณียกิจในส่วนของแต่ละท่านด้วยใจบริสุทธิ์ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้เพื่อได้มาซึ่งความร่มเย็นเป็นสุขของประชาชนทั่วไปอันเป็นยอดปรารถนาด้วยกันทั้งสิ้น...”

4. หลักสำคัญอีกประการหนึ่ง ในการแนะนำประชาชนเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คือ ทรงใช้หลักประชาธิปไตยในการดำเนินการ เห็นได้ชัดเจนในทุกครั้งที่เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนประชาชนและเกษตรกรร้องทุกข์เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น หากเจ้าหน้าที่ ทักท้วงสิ่งใดทางวิชาการ กราบบังคมทูลแล้วก็ทรงรับฟังข้อสรุปอย่างเป็นกลาง หากสิ่งใดที่เจ้าหน้าที่กราบบังคมทูลว่าปฏิบัติได้ แต่ผลลัพธ์อาจไม่คุ้มค่ากับเงินที่ลงไป พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ก็ทรงให้เปลี่ยนแปลงโครงการได้เสมอ เห็นได้ชัดเจนจากพระราชดำรัสศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริว่า

“...เป็นสถานที่ที่ผู้ทำงานในด้านพัฒนาจะทำอะไรอย่างที่เราเรียกว่า ทดลอง ก็ได้ และเมื่อทดลองแล้วจะทำให้ผู้อื่นที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญในวิชานั้นสามารถเข้าใจว่าเขาทำกันอย่างไรเขาทำอะไรกัน ฉะนั้นศูนย์ศึกษาการพัฒนา ถ้าทำอะไรล้มเหลวต้องไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่ต้องถูกลงโทษ แต่เป็นสิ่งที่แสดงว่าทำอย่างนั้นไม่เกิดผล...”

5. ทรงยึดหลักสภาพของท้องถิ่นเป็นแนวทางในการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้งด้านสภาพแวดล้อม ทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ของแต่ละท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาคของประเทศ เพราะทรงตระหนักดีว่าการเปลี่ยนแปลงใดที่ดำเนินการโดยฉับพลันอาจก่อผลกระทบต่อค่านิยม ความคุ้นเคย และการดำรงชีพในวิถีประเพณีเหล่านั้นเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงพระราชทานแนวคิดเรื่องนี้ว่า

“...การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศของภูมิศาสตร์ และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ ในสังคมวิทยา ภูมิประเทศของสังคมวิทยาคือ นิสัยใจคอของคนเราจะไปบังคับให้คนคิดอย่างอื่นไม่ได้ แต่ถ้าเราเข้าไปแล้วเราเข้าไปดูว่า เขาต้องการอะไรจริงๆ แล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจหลักการของการพัฒนานี้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง...”

6. พระราชดำริที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การสร้างความแข็งแกร่งให้ชุมชน ด้วยการสร้างโครงสร้างพื้นฐานหลักที่จำเป็นต่อการผลิต อันจะเป็นรากฐานนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ในระยะยาว โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ คือ แหล่งน้ำ เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ที่ต้องพึ่งพาอาศัยน้ำฝนจักได้มีโอกาสที่จะมีผลิตผลได้ตลอดปี ซึ่งเป็นเงื่อนไขปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ในเรื่องอาหารได้ระดับหนึ่ง และเมื่อชุมชนแข็งแกร่งพร้อมดีแล้ว ก็อาจจะมีการสร้างโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการยกระดับรายได้ของชุมชน เช่น เส้นทางคมนาคม ฯลฯ ซึ่งการพัฒนาในลักษณะที่เป็นการมุ่งเตรียมชุมชนให้พร้อมต่อการติดต่อสัมพันธ์กับโลกภายนอกอย่างเป็นขั้นตอนนี้ทรงเรียกว่า การระเบิดจากข้างใน ซึ่งเรื่องนี้พระองค์ทรงอธิบายว่า

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นตอน ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อนโดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับ...”

7. การส่งเสริมหรือสร้างเสริมสิ่งที่ชาวชนบทขาดแคลน และเป็นความต้องการอย่างสำคัญ คือ ความรู้ ด้านต่างๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักว่า ชาวชนบทควรจะมีความรู้ในเรื่องของการทำมาหากิน การทำการเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยทรงเน้นถึงความจำเป็นที่จะต้องมี ตัวอย่างแห่งความสำเร็จ ในเรื่องการทำพึ่งตนเอง ซึ่งทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ราษฎรในชนบทได้มีโอกาสได้รู้ได้เห็นถึงตัวอย่างของความสำเร็จนี้ และนำไปปฏิบัติได้เองซึ่งทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ตัวอย่างของความสำเร็จทั้งหลายได้กระจายไปสู่ท้องถิ่นต่างๆ ทั้งประเทศ วิธีการให้

ความรู้แก่ประชาชนนั้น พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในกรพัฒนาว่า

“...การใช้เทคโนโลยีอันทันสมัยในงานต่างๆ นั้น ว่าโดยหลักการควรจะให้ผลมาก ในเรื่องประสิทธิภาพ การประหยัดและการทุ่มแรงงาน แต่อย่างไรก็ตามก็คงจะต้องคำนึงถึงสิ่งอื่นเป็นพื้นฐานและส่วนประกอบของงานที่ทำด้วย อย่างในประเทศของเราประชาชนทำมหาเลี้ยงตัวด้วยการกลสิกรรมและการลงแรงทำงานเป็นพื้น การใช้เทคโนโลยีอย่างใหญ่โตเต็มรูปหรือเต็มขนาดในงานอาชีพหลักของประเทศย่อมจะมีปัญหา เช่นอาจทำให้ต้องลงทุนมากมายสิ้นเปลืองเกินกว่าเหตุ หรืออาจก่อให้เกิดการว่างงานอย่างรุนแรงขึ้น เป็นต้น ผลที่เกิดก็จะพลาดเป้าหมายไปห่างไกลและกลับกลายเป็นผลเสีย ดังนั้น จึงต้องมีความระมัดระวังมากในการใช้เทคโนโลยีที่ปฏิบัติงานคือ ควรพยายามใช้ให้พอเหมาะพอดีแก่สถานะของบ้านเมืองและการทำกินของราษฎรเพื่อให้เกิดประสิทธิผลด้วย เกิดความประหยัดอย่างแท้จริงด้วย...”

8. ทรงนำความรู้ในด้านเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมเข้าไปถึงมือชาวนบทย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยทรงมุ่งเน้นให้เป็นขบวนการเดียวกับที่เป็นเทคโนโลยีทางการผลิตที่ชาวบ้านสามารถรับไปและสามารถไปปฏิบัติได้ผลจริง

ความหมายบริบทชุมชน

กาญจนา นาคสกุล (2556) ให้ความหมายว่า บริบทของชุมชน หมายถึง สถานการณ์แวดล้อมหรือความรู้เกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนที่ให้เข้าใจความหมายของถ้อยคำที่อธิบายสภาพการณ์นั้นๆ เรียกรวมว่า context หรือ context of situation

ครรชิต พุทธโกษา (2554) การศึกษาบริบทชุมชน คือกระบวนการในการเข้าไปศึกษา เรียนรู้ทำความเข้าใจเรื่องราวของชุมชนใดชุมชนหนึ่ง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอดีต สถานการณ์ปัจจุบัน ปัจจัยแวดล้อมในชุมชน การทำความรู้จักชุมชนก่อนที่จะลงมือทำงานถือเป็นหัวใจสำคัญและมีผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาชุมชน เพราะนอกจากจะทำให้สามารถ กำหนดเป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาได้อย่างตรงความต้องการและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชุมชนแล้วการเข้าใจชุมชนอย่างลึกซึ้งจะทำให้ดำเนินงานร่วมกับชุมชนได้ง่าย ราบรื่น และ ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย

1. ประเด็นที่ควรทำการศึกษาบริบทชุมชน

ครรชิต พุทธโกษา (2554) กล่าวว่า การศึกษาบริบทชุมชน ควรศึกษาใน ประเด็นดังนี้

- 2.1 ข้อมูลทางกายภาพ ได้แก่

- 2.1.1 จำนวนประชากรจำแนกตามเพศ อายุ
- 2.1.2 จำนวนครัวเรือน ฐานะความเป็นอยู่การตั้งบ้านเรือนในชุมชน
- 2.1.3 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลักษณะทางนิเวศวิทยา
- 2.1.4 จำนวนที่ดิน จำแนกตามพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัย' พื้นที่สาธารณะ
- 2.1.5 แหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติลักษณะนิเวศวิทยาความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2.1.6 แหล่งน้ำ น้ำทางการเกษตร พืชและสัตว์ที่มีอยู่ในธรรมชาติหรือที่ปลูกและเลี้ยง
- 2.1.7 ลักษณะภูมิศาสตร์ภูมิอากาศการคมนาคม และสภาพปัญหาทางกายภาพ
- 2.1.8 ประเด็นอื่น ๆ ที่อาจมีความเหมาะสมเพิ่มเติม

2.2 ข้อมูลทางสังคม การเมืองและการปกครอง ได้แก่

- 2.2.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน
- 2.2.2 เชื้อชาติหรือชาติพันธุ์
- 2.2.3 การศึกษาจำแนกตามเพศ อายุ
- 2.2.4 สุขภาพ จำแนกตามเพศ อายุ
- 2.2.5 จำนวนผู้พิการกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม
- 2.2.6 กลุ่ม/องค์กร/เครือข่ายในชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน รูปแบบและพฤติกรรมการทำงานกิจกรรมของชุมชน เช่น กลุ่มกิจกรรมที่มีในชุมชน ความเข้มแข็งของกลุ่ม หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินงาน วิธีการที่ชุมชนสร้างและจูงใจให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรม ปัจจัยที่ทำให้กิจกรรมนั้นๆ สำเร็จหรือไม่สำเร็จผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ

2.2.7 โครงสร้างการปกครองการแบ่งพื้นที่ในหมู่บ้าน

2.2.8 การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาชุมชนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

2.2.9 ปัญหาทางสังคม การเมืองการปกครอง

2.2.10 รูปแบบวิถีชีวิต เช่น การนับถือศาสนาความเชื่อค่านิยม ประเพณีกฎข้อห้ามของชุมชน บทลงโทษหากมีการละเมิด ฯลฯ

2.2.11 ผู้นำชุมชน ทั้งผู้นำโดยธรรมชาติและผู้นำโดยการแต่งตั้ง

2.2.12 องค์ความรู้ที่สั่งสมอยู่ในชุมชน ภูมิปัญญาชุมชน

2.2.13 ยุทธศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบัน และยุทธศาสตร์ในอนาคตที่ชุมชนคาดหวัง

2.2.14 ประเด็นอื่น ๆ ที่อาจมีความเหมาะสมเพิ่มเติม

2.3 ข้อมูลทางเศรษฐกิจได้แก่

2.3.1 การประกอบอาชีพ อาชีพหลักอาชีพรองอาชีพเสริม

2.3.2 ความรู้ความเข้าใจความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ

2.3.3 ข้อมูลรายได้รายจ่าย หนี้สิน เงินออมของชุมชน

- 2.3.4 พฤติกรรมการบริโภค
- 2.3.5 แหล่งทุนในชุมชน เช่น สหกรณ์กองทุนต่าง ๆ
- 2.3.6 ผลิตภัณฑ์ชุมชน
- 2.3.7 วัตถุประสงค์และแหล่งของวัตถุประสงค์ในการผลิตสินค้าของชุมชน
- 2.3.8 ตลาด ช่องทางการตลาดและเครือข่ายทางการตลาด
- 2.3.9 ปัญหาทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับชุมชน ฯลฯ
- 2.4 ข้อมูลพื้นฐานครัวเรือน
- 2.5 ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)
- 2.6 ประเด็นอื่นๆ ที่อาจมีความเหมาะสมเพิ่มเติม

การบริหารการผลิต คือ การออกแบบ การดำเนินงาน และการปรับปรุงระบบการผลิตที่ก่อให้เกิดสินค้าและบริการ การบริหารการผลิตเป็นเรื่องการจัดการระบบการผลิตเท่านั้น (สุปัญญาไชยชาญ, 2550)

ดอกจันทน์ คำมีรัตน์ และคณะ (2552). กล่าวว่า ทรัพยากร ในการบริหาร (Resources) ได้แก่ วัสดุและเครื่องใช้เพื่อประกอบการดำเนินงานรวมถึง ความสามารถในการจัดการ ทรัพยากรในการบริหารสามารถแบ่งแยกได้เป็น 4 ประเภท หรือเรียก ย่อ ๆ ว่า 4M คือ

1. บุคลากร (Man) มีการกำหนดนโยบายการบริหารงานให้พนักงานแต่ละคนต้องผ่านกระบวนการการฝึกฝนทักษะความสามารถก่อนเข้างาน จึงจะมอบหมายงานที่มีลักษณะเหมาะสมกับทักษะที่มีให้แต่ละคน

2. งบประมาณ (Money) มีการกำหนดแนวทางการบริหารการใช้จ่ายเงินหรือต้นทุนการผลิตตัวอย่างประหยัดและคุ้มค่า ให้ได้ผลลัพธ์มากกว่าต้นทุนที่กำหนดไว้

3. วัสดุอุปกรณ์ (Material) โดยการกำหนดแนวทางการใช้งานเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นส่วนสำคัญของการผลิตออกมาให้มีคุณภาพ และผลิตได้ในระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้นจึงกำหนดให้พนักงานทุกคน ต้องมีความรู้ ความสามารถในการใช้งานเครื่องมือต่างๆ ได้เป็นอย่างดี โดยมีการฝึกฝนและทำความเข้าใจรวมถึง เทคนิคต่างๆ ที่จะเป็นการดูแลรักษาและป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นระหว่าง ปฏิบัติงานได้

4. การจัดการ (Management) มีการกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานที่คำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร โดยทำการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานอยู่ตลอดเวลา เพื่อหากลยุทธ์ในการหลีกเลี่ยงและปรับเปลี่ยนแนว

ส่วนประสมการตลาด

ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) คือ องค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการตลาด เป็นปัจจัยที่กิจการสามารถควบคุมได้ กิจการธุรกิจจะต้องสร้างส่วนประสมการตลาดที่เหมาะสมในการวางกลยุทธ์ทางการตลาด (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541) ส่วนประสมการตลาดประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) การจัดจำหน่าย (Place) การกำหนดราคา (Price) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เราสามารถเรียกส่วนประสมทางการตลาดได้อีก อย่างหนึ่งว่า 4'Ps ส่วนประกอบทั้ง 4 ตัวนี้ ทุกตัวมีความเกี่ยวพันกัน P แต่ละตัวมีความสำคัญเท่าเทียมกัน แต่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารการตลาดแต่ละคนจะวางกลยุทธ์ โดยเน้นน้ำหนักที่ P ไตมากกว่ากัน เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของเป้าหมายทางการตลาด คือ ตัวผู้บริโภค

1. ผลิตภัณฑ์ (Product) ปัจจัยแรกที่จะแสดงว่ากิจการพร้อมจะทำธุรกิจได้ กิจการนั้นจะต้องมีสิ่งที่จะเสนอขาย อาจเป็นสินค้าที่มีตัวตน บริการ ความคิด (Idea) ที่จะตอบสนองความต้องการได้ การศึกษาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์นั้น นักการตลาด มักจะศึกษาผลิตภัณฑ์ในรูปของผลิตภัณฑ์เบ็ดเสร็จ (Total Product) ซึ่งหมายถึง ตัวสินค้าบวกกับความพอใจและผลประโยชน์อื่นที่ผู้บริโภคได้รับจากการซื้อสินค้านั้น ผู้บริหารการตลาดจะต้องมีการปรับปรุงสินค้าหรือบริการที่ผลิตขึ้นมาให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยเน้นถึงการสร้างความพอใจให้แก่ผู้บริโภคและสนองความต้องการของผู้บริโภคเป็นสำคัญ ในการศึกษาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จะต้องศึกษาปัญหาต่างๆ ที่ครอบคลุมถึงการเลือกตัวผลิตภัณฑ์ หรือ สายผลิตภัณฑ์ การเพิ่มหรือลดชนิดของสินค้าในสายผลิตภัณฑ์ ลักษณะของผลิตภัณฑ์ ในเรื่องคุณภาพ ประสิทธิภาพ สี ขนาด รูปทรง การให้บริการ ประกอบการขาย การรับประกัน ฯลฯ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมา จำหน่ายตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มใด วงจรผลิตภัณฑ์ของสินค้ามีระยะเวลาานเท่าใด ในแต่ละช่วงเวลาของวงจรผลิตภัณฑ์นั้น นักบริหารการตลาดควรจะใช้กลยุทธ์ทางการตลาดอย่างไร และเมื่อต้องการที่จะสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่กิจการ ธุรกิจจะต้องมีการวางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดได้อย่างไร ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าผู้บริโภคให้ความสนใจและพิถีพิถันในการเลือกซื้อสินค้ามากกว่าแต่ ก่อน บทบาทของการบรรจุภัณฑ์จึงมีความสำคัญต่อตัวผลิตภัณฑ์อย่างยิ่ง การบรรจุภัณฑ์จะก่อให้เกิด ประโยชน์หลักอยู่ 2 ประการด้วยกัน คือ เป็นการป้องกันคุณภาพของสินค้า และช่วยส่งเสริมการจำหน่าย ดังนั้น รูปร่างของภาชนะบรรจุหรือหีบห่อในปัจจุบันจึงมีสีสันสะดุดตา และวัสดุที่ใช้ทำหีบห่อแปลกใหม่กว่าเดิม บ่อยครั้งที่ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าโดยคำนึงถึงตัวบรรจุภัณฑ์มากกว่าตัวสินค้า ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมาจำหน่ายในตลาดจะต้องมีการกำหนดตราสินค้าและเครื่องหมายการค้า เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่า ผลิตภัณฑ์นั้นเป็นของผู้ผลิตรายใดรายหนึ่งอย่างชัดเจน ตราสินค้าเป็นสิ่งมีประโยชน์แก่ผู้บริโภค ทำให้ ผู้บริโภคทราบว่าสินค้าชนิดนั้นเป็นของผู้ผลิต

รายได้ ผู้บริโภคจะสามารถใช้ประสบการณ์ในอดีตมาช่วยในการตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น โดยมีต้อง สอบถามข้อมูลอยู่ตลอดเวลาและเกิดความมั่นใจในการตัดสินใจซื้อสินค้านั้น

2. การจัดจำหน่าย (Place or Distribution) ผลผลิตที่ผู้ผลิตผลิตขึ้นมาได้นั้น ถึงแม้ว่าจะ มีคุณภาพดีเพียงใดก็ตาม ถ้าผู้บริโภคไม่ทราบแหล่งซื้อและไม่สามารถจะจัดหาได้เมื่อเกิดความ ต้องการผลผลิตที่ผลิตขึ้นมาอีกไม่สามารถตอบสนองความต้องการผู้บริโภคได้ ดังนั้น นักการตลาดจึง จำเป็นต้องพิจารณาว่าที่ไหน เมื่อไร และโดยใครที่จะเสนอขายสินค้า การจัดจำหน่ายเป็นเรื่องที่ ซับซ้อน แต่ก็ เป็น สิ่งจำเป็นที่ต้องศึกษา การจัดจำหน่ายแบ่งกิจกรรมออกเป็น 2 ส่วน คือ ช่องทาง จำหน่ายสินค้า (Channel of Distribution) เน้นการศึกษาถึงชนิดของช่องทางการจำหน่ายว่าจะใช้ วิธีการขายสินค้าให้กับผู้บริโภคโดยตรง หรือการขายสินค้าผ่านสถาบันคนกลางต่างๆ บทบาทของ สถาบันคนกลางต่างๆ เช่น พ่อค้า ส่ง (Wholesalers) พ่อค้าปลีก (Retailers) และตัวแทนคนกลาง (Agent Middleman) ที่มีต่อตลาดอีกส่วนหนึ่งของกิจกรรมการจัดจำหน่ายสินค้า คือ การแจกจ่ายตัว สินค้า (Physical Distribution) การกระจาย สินค้าเข้าสู่ตัวผู้บริโภค การเลือกใช้วิธีการขนส่ง (Transportation) ที่เหมาะสมในการช่วยแจกจ่ายสินค้า สื่อการขนส่งได้แก่ การขนส่งทางอากาศ ทาง รถยนต์ ทางรถไฟ ทางเรือ และทางท่อ ผู้บริหารการตลาดจะต้อง คำนึงว่าจะเลือกใช้สื่ออย่างใดถึงจะ ดีที่สุด โดยเสียค่าใช้จ่ายต่ำและสินค้านั้นไปถึงลูกค้าทันเวลา ขั้นตอนที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการ แจกจ่ายตัวสินค้า คือ ขั้นตอนของการจัดเก็บรักษาสินค้า (Storage) เพื่อรอการจำหน่ายให้ทันเวลาที่ ผู้บริโภคต้องการ

3. การกำหนดราคา (Price) เมื่อธุรกิจได้มีการพัฒนาผลผลิตที่ขึ้นมา รวมทั้งหาช่องทางการ จัดจำหน่ายและวิธีการแจกจ่ายตัวสินค้าได้แล้ว สิ่งสำคัญที่ธุรกิจจะต้องดำเนินการต่อไป คือ การ กำหนดราคา ที่เหมาะสมให้กับผลผลิตที่จะนำไปเสนอขายก่อนที่จะกำหนดราคาสินค้า ธุรกิจต้องมี เป้าหมายว่าจะตั้งราคา เพื่อต้องการกำไร หรือเพื่อขยายส่วนถือครองตลาด (Market Share) หรือ เพื่อเป้าหมายอย่างอื่น อีกทั้งต้องมีการใช้กลยุทธ์ในการตั้งราคาที่จะทำให้เกิดการยอมรับจากตลาด เป้าหมายและสู้กับคู่แข่งได้ในการแข่งขันในตลาด กลยุทธ์ราคาเป็นเครื่องมือที่คู่แข่งนำมาใช้ได้ ผลรวดเร็วกว่าปัจจัยอื่นๆ เช่น การลดราคา หรืออาจตั้งราคาสินค้าให้สูงสำหรับสินค้าที่มีลักษณะ พิเศษในตัวของมันเอง เพื่อแสดงภาพพจน์ที่ดี อาจใช้ผลทางจิตวิทยาช่วยเสริมการตั้งราคา การตั้ง ราคาสินค้าอาจมีนโยบายการให้สินเชื่อหรือนโยบายการให้ส่วนลดเงิน สดส่วนลดการค้า หรือส่วนลด ปริมาณ ฯลฯ นอกจากนั้นธุรกิจจะต้องคำนึงถึงกฎข้อบังคับทางกฎหมายที่จะมีผลกระทบต่อราคาด้วย ราคามูลค่าผลผลิตในรูปแบบตัวเงิน ราคาเป็นต้นทุนของลูกค้า ผู้บริโภคจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า ของผลผลิตกับราคามูลค่าผลผลิตนั้น ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคา เขาจะตัดสินใจซื้อ ดังนั้นผู้กำหนด กลยุทธ์ การตลาดด้านราคาต้องคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

3.1 คุณค่าที่รับรู้ในสายตาของลูกค้า ซึ่งต้องพิจารณาว่าการยอมรับของลูกค้าในคุณค่าของผลิตภัณฑ์ว่าสูงกว่าราคานั้น ผลิตภัณฑ์นั้น

3.2 ต้นทุนสินค้าและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง

3.3 การแข่งขัน

3.4 ปัจจัยอื่นๆ

4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการติดต่อสื่อสารไปยังตลาดเป้าหมาย การส่งเสริมการตลาดเป็นวิธีการที่จะบอกให้ลูกค้าทราบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เสนอขาย วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการตลาด เพื่อบอกให้ลูกค้าทราบว่าผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายในตลาดพยายามชักชวนให้ลูกค้าซื้อและเพื่อเตือนความทรงจำกับตัวผู้บริโภค 3 การส่งเสริมการตลาดจะต้องมีการศึกษาถึงกระบวนการติดต่อสื่อสาร (Communication Process) เพื่อเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับกับผู้ส่ง การส่งเสริมการตลาดมีเครื่องมือสำคัญที่จะใช้อยู่ 4 ชนิดด้วยกัน ที่เรียกว่าส่วนผสมของการส่งเสริมการตลาด (Promotion Mix) ได้แก่

4.1 การขายโดยใช้พนักงาน (Personal Selling) เป็นการเสนอขายสินค้าแบบเผชิญหน้ากัน (Face-to-Face) พนักงานขายต้องเข้าพบปะกับผู้ซื้อโดยตรงเพื่อเสนอขายสินค้า การส่งเสริม การตลาดโดยวิธีนี้เป็นวิธีที่ดีที่สุด แต่เสียค่าใช้จ่ายสูง

4.2 การโฆษณา (Advertising) หมายถึงรูปแบบของการจ่ายเงินเพื่อการส่งเสริมการตลาด โดยมีได้อาศัยตัวบุคคลในการนำเสนอหรือช่วยในการขาย แต่เป็นการใช้สื่อโฆษณาประเภทต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ป้ายโฆษณา อินเทอร์เน็ต (Internet) สื่อโฆษณาเหล่านี้จะสามารถเข้าถึงผู้บริโภคเป็นกลุ่มใหญ่ เหมาะสำหรับสินค้าที่ต้องการกระจายตลาดกว้าง

4.3 การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) หมายถึงกิจกรรมที่ทำหน้าที่ช่วยพนักงานขายและการโฆษณาในการขายสินค้า การส่งเสริมการขายเป็นการกระตุ้นผู้บริโภคให้เกิดความต้องการในตัวสินค้า การส่งเสริมการขายจัดทำในรูปของการแสดงสินค้า การแจกของตัวอย่าง แจกคูปอง ของแถม การใช้แอสตัมป์เพื่อแลกสินค้าการชิงโชคแจกรางวัลต่างๆ ฯลฯ

4.4 การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ (Publicity and Public Relation) ใน ปัจจุบันธุรกิจมักสนใจภาพพจน์ของกิจการ ธุรกิจได้ใช้เงินจำนวนมากเพื่อสร้างชื่อเสียงและภาพพจน์ของกิจการ ปัจจุบันองค์กรธุรกิจส่วนใหญ่ไม่ได้เน้นที่การแสวงหากำไร (Maximize Profit) เพียงอย่างเดียว ต้องเน้นที่วัตถุประสงค์ของการให้บริการแก่สังคมด้วย (Social Objective) เพราะความอยู่รอดขององค์กรธุรกิจจะขึ้นอยู่กับยอมรับของกลุ่มผู้บริโภคในสังคม ถ้าหากกลุ่มผู้บริโภคต่อต้านหรือมีความคิดว่าองค์กรธุรกิจแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนมากจนไม่คำนึงถึงสังคม หรือผู้บริโภค เช่น การผลิตสินค้า แล้วปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำหรือทำให้อากาศเป็นพิษ ก่อให้เกิดผลเสียแก่ส่วนรวม โดยมิได้หาวิธีแก้ไข จะสร้างภาพพจน์ที่ไม่ดีขององค์กรธุรกิจหรือตัวอย่างของ บริษัท บุญรอด บริเวอรี่

จำกัด เป็นกิจการขายเบียร์ ซึ่งมีส่วนในการเสนอสิ่งที่เป็นพิษภัยต่อประชาชน จึงพยายามทำป้ายโฆษณาเพื่อเสริมสร้างภาพพจน์ ด้วยการเสนอเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เป็นการชดเชย เบี่ยงเบนความรู้สึกต่อต้านของสังคม หากกลุ่มผู้บริโภคไม่พอใจและไม่ต้องการซื้อสินค้าและบริการของผู้ผลิต ย่อมเป็นสาเหตุที่จะจำกัดการเจริญเติบโตของธุรกิจได้

4.5.กระบวนการ (Process) เป็นการสร้างสรรค์และการส่งมอบส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์โดยอาศัยกระบวนการที่วางแผนมาเป็นอย่างดี กลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับการบริการ คือ เวลาและประสิทธิภาพในการบริการ ดังนั้นกระบวนการบริการที่ดีจึงควรมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการส่งมอบ รวมถึงต้องง่ายต่อการปฏิบัติการ เพื่อที่พนักงานจะได้ไม่เกิดความสับสนทำงานได้อย่างถูกต้องและมีแบบแผนเดียวกันและงานที่ได้ต้องดีมีประสิทธิภาพและคุณภาพ

องค์กรเกษตรกร

องค์กรเกษตรกร หมายถึง กลุ่มของเกษตรกร ที่รวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของเกษตรกรรายย่อย หรือเพื่อพัฒนาสภาพการประกอบอาชีพและชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม โดยมี โครงสร้างการดำเนินงาน และระเบียบข้อบังคับที่ ชัดเจน ความสำคัญขององค์กรเกษตรกร เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการเกษตร เพราะเป็นการพัฒนาคนและพัฒนางานไปพร้อมๆกันและทำให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ

1. เพิ่มโอกาสด้านการเรียนรู้ เพราะกระบวนการกลุ่มจะช่วย ให้เกษตรกรมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รู้จักระบบการทำงาน ร่วมกันเป็นหมู่คณะ สามารถแก้ไขปัญหา วางแผนการจัดการ และกำหนด แนวทางการพัฒนาร่วมกัน นอกจากนี้ การรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีในรูปแบบกลุ่มจะเป็นไปได้รวดเร็วกว่าการถ่ายทอดเป็นรายบุคคล

2. เพิ่มโอกาสด้านการผลิต เพราะเกษตรกรที่รวมตัวกันเป็นกลุ่ม สามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกระบวนการผลิตและการจัดการผลผลิต เช่น การผลิตส่งตลาดในจำนวนและคุณภาพที่ตลาดต้องการ การแปรรูป ผลผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในกรณีผลผลิตล้นตลาดหรือผลผลิตตกต่ำ

3. เพิ่มโอกาสทางการตลาดและเพิ่มอำนาจต่อรองทาง เศรษฐกิจ ทั้งการซื้อปัจจัยการผลิต และการขายผลผลิต รวมถึงการปกป้อง ผลประโยชน์ของมวลหมู่สมาชิก

4. เพิ่มโอกาสด้านการบริการ เป็นการอำนวยความสะดวกให้ กับสมาชิก เช่น การจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับการอุปโภค บริโภค ตลอดจน ปัจจัยการผลิตต่างๆ มาบริการให้แก่สมาชิกในราคา ยุติธรรม

ประเภทขององค์กรเกษตรกรรมตามการรับรองของกฎหมาย

1. องค์กรเกษตรกรรมที่เป็นนิติบุคคล หมายถึง องค์กร เกษตรกรรมที่จดทะเบียนอย่างเป็นทางการ ภายใต้กฎหมายที่กำหนดให้ กลุ่มที่มาจดทะเบียนมีสถานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งจะต้องมีการติดตาม ประเมิน และตรวจสอบตามกฎหมาย ระเบียบของกฎหมายนั้นๆ
2. องค์กรเกษตรกรรมที่ไม่เป็นนิติบุคคล การรวมตัวกันของ เกษตรกรรมเป็นองค์กรเกษตรกรรมที่ไม่เป็นนิติบุคคล มีทั้งการรวมตัวกันอย่าง เป็นทางการ และการรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ

เครือข่าย

เครือข่าย หมายถึง รูปแบบของความสัมพันธ์หรือความเชื่อมโยงกันระหว่างกลุ่มหรือองค์กรหรือชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันและเสริมสร้างพลังในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยแต่ละกลุ่มที่เชื่อมโยงกันจะมีความเป็นอิสระต่อกัน เครือข่ายเป็นกลไกประสานผลประโยชน์และช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคน กลุ่มคน และองค์กรต่างๆ ที่อยู่ร่วมกันในสังคม เนื่องจากเครือข่ายมีบทบาทสำคัญ ดังนี้

1. เป็นช่องทางสำคัญในการสร้างกระบวนการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
2. เป็นแหล่งรวบรวม เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและบริการสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ
3. เป็นเวทีของการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างองค์กรที่รวมกันเป็นเครือข่าย
4. ทำให้เกิดการเสริมพลังในการทำกิจกรรมต่างๆ เป็นการเสริมสร้างจุดแข็งให้กับองค์กรที่รวมกันเป็นเครือข่าย

เครือข่ายแบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ มี 2 ประเภท

1. เครือข่ายแบบแนวนอน(Horizontal network) เป็นเครือข่ายที่เกิดจากบุคคล กลุ่มคนหรือองค์กรที่อยู่ในระดับเดียวกัน มีอาชีพเดียวกันหรือมีความสนใจร่วมกันมาประสานสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเป็น เครือข่าย เช่น เครือข่ายเกษตรกร เครือข่ายนักวิจัย เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น
2. เครือข่ายแบบแนวตั้ง(Vertical network) เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นในลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชาวบ้าน องค์กรพัฒนากับชาวบ้าน หรือนายจ้างกับลูกจ้าง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือกัน

เครือข่ายแบ่งตามขอบเขตของชุมชนหรือพื้นที่ มี 2 ประเภท

1. เครือข่ายภายในชุมชน เป็นการจับความสัมพันธ์ภายใน ชุมชนของกลุ่มกิจกรรมที่ทำเรื่องประเภทเดียวกัน มาร่วมมือกัน เช่น พัฒนาความรู้ พัฒนาผลิตภัณฑ์ พัฒนาทักษะให้แก่สมาชิก
2. เครือข่ายภายนอกชุมชน เป็นการรวมตัวกันของกลุ่มที่ ทำกิจกรรมคนละอย่าง มาร่วมมือกันเพื่อหนุนเสริมซึ่งกันและกัน

เครือข่ายแบ่งตามลักษณะเชิงพื้นที่และเชิงประเด็นกิจกรรม มี 3 แบบ

1. เครือข่ายระดับหมู่บ้าน เป็นการสร้างเครือข่ายของกลุ่ม กิจกรรมต่างๆที่มีอยู่ในหมู่บ้าน เพื่อความสะดวกในการประสานงาน และ การจัดสรรทรัพยากรในพื้นที่
  2. เครือข่ายระดับตำบล เป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่มที่ ทำกิจกรรมเหมือนกันระหว่างหมู่บ้านเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และสร้างอำนาจต่อรองทางด้านการตลาด
  3. เครือข่ายระดับอำเภอและจังหวัด เป็นการเชื่อมโยง กลุ่มกิจกรรม ทั้งระดับอำเภอ และจังหวัดได้แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- เครือข่าย จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้
1. สมาชิกของเครือข่าย คือหน่วยที่มาปฏิสัมพันธ์กัน เช่น วิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์บ้านดอกกรัก มาเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์กับวิสาหกิจชุมชนทำสวนผักบ้านดอกบวบ ในกรณีนี้ วิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์บ้านดอกกรัก และวิสาหกิจชุมชน ทำสวนผักบ้านดอกบวบถือว่าเป็นสมาชิกของเครือข่ายเกษตรอินทรีย์
  2. จุดมุ่งหมายร่วม การรวมตัวเป็นเครือข่ายจะต้องมีจุดมุ่งหมาย ร่วมกัน เช่น เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ ลดการใช้สารเคมีในการผลิตทางการเกษตร
  3. การปฏิบัติหน้าที่อย่างมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม เพื่อยึดโยง ความเป็นเครือข่ายเอาไว้
  4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อเป็นปัจจัยหนุนเสริมในการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเสริมสร้างพลังของเครือข่าย
  5. ระบบความสัมพันธ์และการสื่อสาร กระบวนการสื่อสาร 2 ทาง จะทำให้สมาชิกของเครือข่ายได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน
  6. ระบบความเท่าเทียมกัน สมาชิกของเครือข่ายต้องยึดหลัก ความเท่าเทียมกัน ไม่ใช่ลักษณะนายจ้างกับลูกจ้าง แต่เป็นพันธมิตรที่ เท่าเทียมกัน
  7. การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการทำงานร่วมกัน

ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ไก่พื้นเมืองพันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ ได้รับการวิจัยคัดเลือกตามหลักวิชาการ และพัฒนามาตามขั้นตอนโดยกรมปศุสัตว์ร่วมมือกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ถึง พ.ศ. 2550 ที่ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ จนได้ฝูงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่พันธุ์แท้ มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ตรงตามลักษณะประจำพันธุ์ คือ เพศผู้ มีสร้อยคอ สร้อยหลังสีแดงประดู่ ขนหาง ลำตัว แข็ง ปาก มีสีดำ ใบหน้าสีแดง ตาสีเหลืองอมน้ำตาล ผิวหนังมีสีขาวยอมเหลือง หงอนถั่วเพศเมีย มีลักษณะเหมือนเพศผู้ ยกเว้นที่ไม่มีขนสร้อยที่คอและหลัง มีสมรรถภาพการผลิตโดยการเลี้ยงในระบบฟาร์มสูงกว่าไก่พื้นเมืองทั่วไปและสามารถเลี้ยงดูในสภาพการเลี้ยงดูในชนบทได้เป็นอย่างดี (ทวี อบอุ่น และคณะ, 2549) มีน้ำหนักตัวที่อายุจำหน่าย (12 และ 16 สัปดาห์) สูงกว่าร้อยละ 30 และผลผลิตไข่ทั้งปีสูงกว่าร้อยละ 40 (อำนาจ เลี้ยวธรากรกุล และคณะ, 2554) สามารถเลี้ยงรอดได้ดีในลักษณะการเลี้ยงของเกษตรกรในหมู่บ้าน มีความเป็นแม่ที่ดีสามารถฟักไข่และเลี้ยงลูกได้เอง ให้จำนวนลูกไก่สูงกว่าไก่พื้นเมืองของเกษตรกรกว่าร้อยละ 30 ต่อมาในปี พ.ศ. 2552 สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย ได้ให้การสนับสนุนทุนวิจัยในการสร้างฟาร์มเครือข่ายผลิตไก่พันธุ์แท้ เป็นการผลักดันการผลิตไปสู่เกษตรกรเพื่อเป็นการสร้างอาชีพ ความมั่นคงและความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีการพัฒนาระบบการผลิตลูกไก่จากศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ ไปให้เกษตรกรที่มีศักยภาพในรูปของเกษตรกรและฟาร์มเครือข่ายไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ของกรมปศุสัตว์ สร้างเครือข่ายที่มีกำลังการผลิตลูกไก่กว่าล้านตัวต่อปีและส่งตลาดอย่างต่อเนื่อง มีแนวโน้มก่อให้เกิดอาชีพที่เกี่ยวกับไก่พื้นเมืองที่ยั่งยืนขึ้น ส่งผลให้เกิดเครือข่ายที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ผู้ผลิตพันธุ์ ผู้เลี้ยงไก่จนถึงผู้จำหน่ายไก่สดในตลาดชุมชนและร้านอาหาร แม้จะมีในหลายจังหวัด อาทิ เชียงใหม่ ลำพูน แม่ฮ่องสอน แต่ก็ยังผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้นิยมบริโภคของไก่พื้นเมือง ด้วยรสชาติที่เฉพาะ อีกทั้งคุณค่าทางโภชนาการที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ ดังผลองค์ประกอบทางเคมี ได้แก่ โปรตีน ไขมัน ไตรกลีเซอไรด์ และคลอเรสเตอรอล ในเนื้ออกและสะโพกของไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่พันธุ์แท้ 100 กรัม พบปริมาณ 22.5 กรัม 0.5 กรัม 0.1 กรัม และ 10.5 มิลลิกรัม ตามลำดับ (สัญญาชัย จตุรสิทธา และคณะ, 2555)

ในการจัดการการเลี้ยง จะแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ การเลี้ยงลูกไก่ การเลี้ยงไก่รุ่น และการเลี้ยงไก่พ่อแม่พันธุ์ โดย อำนาจ เลี้ยวธรากรกุล และคณะ (2554) ได้กล่าวถึงวิธีการเลี้ยงดังนี้

การเลี้ยงลูกไก่ เมื่อลูกไก่แรกเกิด ขนที่คลุมยังเป็นตัวอ่อน ซึ่งป้องกันความหนาวเย็นยังไม่ได้ ดังนั้นจึงต้องมีการให้ความอบอุ่นแก่ลูกไก่จนถึงอายุ 21 วัน ในการกกจะมี 2 วิธี วิธีแรกคือ การกกลูกไก่โดยอาศัยแม่ไก่ซึ่งเป็นการเลี้ยงแบบธรรมชาติที่ปล่อยให้แม่ไก่ฟักไข่และเลี้ยงลูกไก่ได้เอง โดยแม่ไก่จะใช้เวลาการกกปีกกกให้ความอบอุ่นแก่ลูกไก่ ซึ่งแม่ไก่จะใช้เวลาเลี้ยงลูกนาน 1-2 เดือน จึงจะหย่าลูก

เพื่อกลับไปให้ไข่ใหม่อีกครั้ง ในช่วงกักนี้หากมีการเสริมอาหารให้แก่ลูกและแม่ไก่ เช่น รำหรือปลายข้าว จะทำให้ลูกไก่มีสุขภาพแข็งแรง มีอัตราการเลี้ยงรอดสูง ในการกักวิธีที่สอง จะใช้เครื่องกกโดยใช้ตู้ฟักไข่ ควบคุมอุณหภูมิที่เหมาะสมในการกักคือ 32-35 องศาเซลเซียส ใช้เวลากกนาน 14-21 วัน การกกอาจใช้อุปกรณ์มาตรฐาน ซึ่งมีแหล่งให้ความร้อนจากขดลวดไฟฟ้า ก๊าซ หรือหลอดไฟฟ้า หรือถ้าไม่มีก็สามารถให้ลูกไก่อยู่ในกล่องกระดาษและใช้หลอดไฟขนาด 100 วัตต์ เป็นแหล่งให้ความร้อน โดยเปิดไฟในเวลาอากาศเย็นและเวลากลางคืน ส่วนตอนกลางวัน ให้นำลูกไก่ออกมาและนำกล่องกระดาษไปตากให้แห้ง หากพื้นที่ใดไม่มีไฟฟ้า อาจใช้จะเขี่ยเจ้าพายุหรือเตาถ่านแทนได้

การเลี้ยงไก่พ่อแม่พันธุ์นั้น ในรูปแบบการเลี้ยงในระบบฟาร์ม ไก่พื้นเมืองจะเริ่มให้ไข่ฟองแรกเมื่ออายุประมาณ 188 วัน แม่ไก่ต้องการอาหาร 80 กรัม/ตัว/วัน ส่วนไก่พ่อแม่พันธุ์นั้นต้องการอาหาร 125 กรัม/ตัว/วัน ในส่วนของพื้นที่การเลี้ยงควรมีขนาด 2-4 ตัวต่อตารางเมตร ในโรงเรือนต้องมีรังไข่ 1 ช่อง ต่อแม่ไก่ 4 ตัว การผสมพันธุ์จะใช้อัตราส่วนพ่อพันธุ์ : แม่พันธุ์ เท่ากับ 1 : 8-10 ส่วน การเลี้ยงในหมู่บ้านนั้น ต้องมีโรงเรือนให้ ไก่นอนในเวลากลางคืน และภายในโรงเรือนมีรังไข่ 1 ช่องต่อแม่ไก่ 1 ตัว ในด้านการจัดการอาหารนั้น ในรูปแบบการเลี้ยงในหมู่บ้านจะใช้อาหารที่หาได้ในพื้นที่ร่วมกับอาหารที่เหลือจากครัวเรือน เช่น รำ ปลายข้าว เศษอาหาร เศษผักต่างๆ เป็นต้น เนื่องจากไก่สามารถหากินอาหารตามธรรมชาติได้เอง เช่น แมลง ปลวก แต่หากเกษตรกรเลี้ยงไก่จำนวนมากขึ้น อาจต้องเสริมอาหารผสมให้กินเพิ่มเติม ส่วนการเลี้ยงในรูปแบบฟาร์ม ไก่จะถูกขังในคอก จำเป็นต้องให้อาหารที่ให้อาหารครบ หากเป็นเกษตรกรที่เริ่มต้นเลี้ยงใหม่ อาจให้อาหารสำเร็จรูปทางการค้า โดยใช้อาหารไก่ไข่ เนื่องจากไก่พื้นเมืองมีการเจริญเติบโตใกล้เคียงกับไก่ไข่มากกว่าไก่เนื้อ และหากเกษตรกรมีความรู้ความชำนาญแล้ว ก็อาจผสมอาหารเองได้ (อำนวยการเลี้ยงวารสารกุล และคณะ, 2554)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิสรา ใจชื่อ (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านศาลาคักดี ตำบลเริงราง อำเภอสายบุรี จังหวัดสระบุรี และหมู่บ้านบ้านโคก ตำบลม่วงงาม อำเภอสายบุรี จังหวัดสระบุรี พบว่า มี 8 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
3. ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ
4. ปัจจัยด้านจิตใจ
5. ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม
6. ปัจจัยด้านผู้นำ
7. ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ

นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์ (2563) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จมี 4 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยด้านผู้นำ
2. ปัจจัยด้านการสร้างเครือข่าย
3. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ
4. ปัจจัยด้านคณะกรรมการกลุ่ม

วิภารัตน์ วงษ์พัง (2562) ได้ศึกษาการพึ่งพาตนเองและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์จากแป้งข้าวหอมมะลิในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรมีความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านการเงินและบัญชี ด้านการผลิต และด้านการตลาด

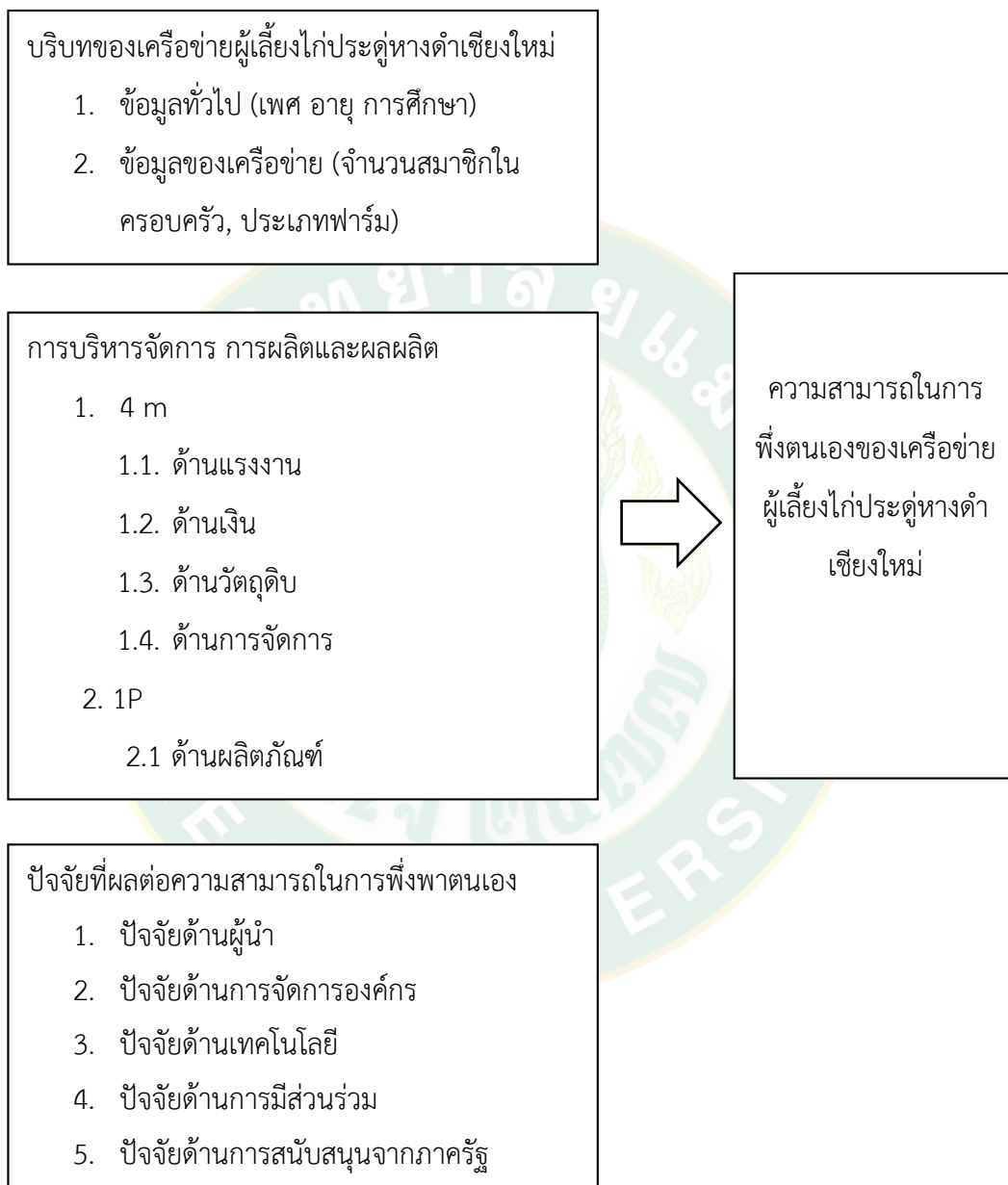
ชัยณรงค์ วงศ์สรรศรี (2562) ได้ศึกษาแนวทางการสร้างความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองของเครือข่ายเกษตรกร ผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย พบว่า จะต้องมีการจัดการบริหารการผลิตเพื่อสร้างแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็ง การพึ่งพาตนเองของเกษตรกรในโครงการ 41 คน ให้สามารถจัดการฟาร์ม พันธุ์สัตว์และอาหารในการวางแผนการผลิตของเกษตรกรในเครือข่ายผู้เลี้ยงสัตว์

ชินวัฒน์ พรหมมานพ (2560) ได้ถอดบทเรียนการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ต้นแบบ (ข้าว) ตำบลดอนรัก อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการคือ เน้นการทำงานด้วยความตั้งใจ จริ่งใจที่จะช่วยเหลือเกษตรกร โดยผู้จัดการแปลง เกษตรอำเภอ เกษตรตำบลเจ้าของพื้นที่ ในฐานะตัวแทนของภาครัฐ จะลงพื้นที่อย่างสม่ำเสมอเพื่อพบกับกลุ่มเกษตรกร โดยเฉพาะประธานกลุ่ม และสมาชิกซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่มย่อย เพื่อรับทราบปัญหาของเกษตรกรที่พบ และร่วมกันพูดคุยหารือกันเบื้องต้น ก่อนนำประเด็นต่างให้คณะทำงานแปลงใหญ่ได้รับทราบเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้บรรลุผลลุล่วง และเน้นให้ทุกหน่วยงานโดยเฉพาะในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สนับสนุนทั้งทรัพยากรบุคคล และงบประมาณลงไป ส่วนราชการต้องมุ่งพัฒนาและวางเป้าหมายในการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีผู้จัดการแปลงที่มีความสามารถในการประสานหน่วยงาน ประสานเกษตรกร เป็นคนที่ทุ่มเท จริ่งจิง จริ่งใจ เป็นที่เชื่อถือและศรัทธาของเกษตรกร ส่วนชุมชนเองก็ต้องร่วมแรงร่วมใจกันต้องช่วยกัน แก้ไขปัญหา หาทางในการเดินต่อด้วยตนเอง ต้องพัฒนาศักยภาพให้เป็นผู้จัดการด้วยตนเองได้ และ ส่วนสำคัญอีกอย่างคือการตลาดที่จะต้องมิตลาด ที่ชัดเจน มีแผนการแก้ไขปัญหาในด้านการตลาด เพื่อความเชื่อมั่น ความมั่นใจ และผลตอบแทนที่คุ้มค่าของพี่น้องเกษตรกร

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดงานวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อตอบคำถามการวิจัยที่กำหนดไว้ 1) บริบทของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งตนเองเป็นอย่างไร 2) ลักษณะการบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ และ 3) ปัจจัยใดที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของ เครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ซึ่งได้กำหนดวิธีวิจัยไว้ ดังนี้

พื้นที่ดำเนินการวิจัย

เครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ที่ขึ้นทะเบียนกับศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดแพร่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่สนใจจะศึกษาโดยใช้ข้อมูลเบื้องต้นจากเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเครือข่ายผู้เลี้ยงสัตว์ปีกของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ และสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น(Nonprobability sampling) การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ จำนวน 45 ฟาร์ม ในเขตพื้นที่ 4 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 42 ราย จังหวัดลำพูน จำนวน 2 ราย และจังหวัดแพร่ จำนวน 1 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลวิจัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1. แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นโดยการค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ และดัดแปลงจากแนวคิดงานวิจัยที่ใกล้เคียง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลบริบทของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของ เครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

2. การสร้างเครื่องมือการวิจัย

2.1 ศึกษาเอกสารจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถามในการสอบถามกลุ่มเป้าหมาย เพื่อความชัดเจนตามความมุ่งหมายการวิจัย

2.2 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม

2.3 นำแบบสอบถามที่ร่างได้ ทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบและขอคำแนะนำในการแก้ไข ปรับปรุงเพื่อให้อ่านแล้วมีความเข้าใจง่ายและชัดเจนตามความมุ่งหมายของงานวิจัย

2.4 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วมาดำเนินการสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเครื่องมือ ซึ่งเป็นแบบสอบถามสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรตัวอย่าง โดยการนำแบบสอบถามเก็บข้อมูล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำไปทดสอบความตรง (validity) ความเที่ยง (reliability) ดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้น จากแนวทางการตรวจเอกสารและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งเป็นพื้นฐานในการทำแบบสัมภาษณ์ และนำเสนอประธานกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อทำการทดสอบความ

เที่ยงตรงในเนื้อหา (content validity) ตรวจสอบ วิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและครอบคลุม เนื้อหาที่จะวัดให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ และเมื่อนำเครื่องมือดังกล่าวมาวิเคราะห์หาค่า I.O.C ได้ผลการทดสอบเท่ากับ 0.72

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปทดสอบสัมภาษณ์กับเกษตรกรที่อยู่ในจังหวัดลำพูน และเชียงใหม่ จำนวน 30 ชุด โดยผลการทดสอบความเชื่อมั่นใช้วิธีการวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) แบบ Cronbach's Alpha โดยข้อความคำถามที่มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 และภาพรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับที่มีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ถือว่าเชื่อถือได้ค่อนข้างสูง (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546) ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ทำการทดสอบความเชื่อมั่นพบว่ามีความเท่ากับ 0.824 ซึ่งถือว่าเชื่อถือได้ จึงนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อค้นหาข้อมูลบริบทของเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ข้อมูลการบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ และข้อมูลปัจจัยที่ผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถามที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ และในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้การเก็บข้อมูลจำเป็นต้องปรับวิธีการโดยใช้การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์ (Google forms) ร่วมกับการลงพื้นที่

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)

โดยรวบรวมข้อมูลจากรายงานที่เป็นเอกสารและสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสารข้อมูล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เป็นกรอบในการศึกษารวมถึงข้อมูลการจดทะเบียนเกษตรกรเครือข่ายสัตว์ปีก ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สำหรับข้อมูลในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ ได้ทำการวิเคราะห์ ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรเครือข่ายฯ โดยใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) ซึ่งได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าร้อยละ (percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่ออธิบายเชิงพรรณนาในด้านบริบทและข้อมูลเบื้องต้นของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

1.2 การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าร้อยละ (percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการหาค่า Rating Scale โดยกำหนดช่วงคะแนนการแปรผล ดังนี้

ช่วงคะแนน		ระดับความคิดเห็น
4.21 – 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง	ระดับมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง	ระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง	ระดับน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

1.3 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอย (regression analysis) แบบ Stepwise ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เป็นวิธีการคัดเลือกตัวแปรอิสระเข้าสู่สมการโดยจะนำตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมากที่สุดเข้าเป็นสมการแรกและทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ ถ้าพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติก็จะถือว่าสิ้นสุดการคัดเลือก แต่ถ้าพบว่ามีความมีนัยสำคัญทางสถิติก็จะคัดเลือกตัวที่มีความสัมพันธ์อันดับถัดไปเข้าสู่สมการ และทุกครั้งที่มีการนำตัวแปรอิสระตัวใหม่เข้าสู่สมการจะต้องมีการตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวที่อยู่ในสมการก่อนหน้านั้นทุกตัวยังคงอยู่ในสมการหรือไม่ ถ้าไม่คงอยู่ก็จะถูกคัดออกก่อนแล้วค่อยคัดเลือกตัวแปรอิสระตัวที่มีความสัมพันธ์อันดับถัดไปเข้าสู่สมการ แต่ถ้าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติก็จะถูก

คัดออก การคัดเลือกตัวแปรอิสระเข้าสู่สมการจะดำเนินการอย่างไรไปเรื่อยๆ จนกระทั่งไม่มีตัวแปรอิสระใดถูกนำเข้ามาหรือคัดออกจากสมการจึงถือว่าสิ้นสุดการคัดเลือก

ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ (X) และตัวแปรตาม (Y) ตามสมการ โดยกำหนดให้

$$Y = a + X_1 + X_2 + X_3 + X_4 + X_5$$

Y การพึ่งตนเองของเครือข่ายไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

a ค่าคงที่ (constant) ของสมการถดถอย

X₁ ปัจจัยด้านผู้นำ (LEA)

X₂ ปัจจัยด้านการจัดการองค์กร (MAN)

X₃ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (TEC)

X₄ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (PAR)

X₅ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ (GOV)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล จากเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดแพร่ รวม 45 ฟาร์ม และได้แบ่งผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลบริบทของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ตอนที่ 1 ข้อมูลบริบทของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ข้อมูลทั่วไป

การศึกษาข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลได้ผลการศึกษาดังนี้

เพศ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.89 เป็นเพศชาย และ 14 ราย คิดเป็น ร้อยละ 31.11 เป็นเพศหญิง เนื่องจากการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ เป็นการประกอบอาชีพในลักษณะธุรกิจครอบครัวดังนั้นเพศชายซึ่งมักเป็นผู้นำครอบครัวจึงเป็นกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพนี้ (ตารางที่ 1)

อายุ

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ มีอายุเฉลี่ย 48.09 ปี มีอายุมากที่สุด 70 ปี อายุน้อยสุด 25 ปี เมื่อจำแนกตามช่วงอายุ พบว่า อยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.89 ช่วงอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.22 ช่วงอายุ 60 – 70 จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.22 ช่วงอายุ 51 - 60 ปี จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.78 และช่วงอายุ 20 -30 ปี จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.89 ตามลำดับ (ตารางที่ 2) เนื่องจากเป็นการประกอบธุรกิจของครอบครัว ดังนั้นเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ จึงอยู่ในวัยทำงานโดยเฉพาะ ช่วงอายุ 40 ปี ขึ้นไป (ตารางที่ 1)

ระดับการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.89 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 20 ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 20 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.33 ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.89 ระดับ ปวส. จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.89 ตามลำดับ เนื่องจากอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมือง อยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยมาช้านาน ดังนั้นจึงได้รับความสนใจจากเกษตรกรทุกอาชีพ ทุกสาขา ทุกระดับการศึกษา แต่จากข้อมูลเป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีสัดส่วนสูงที่สุด (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา

(N=45)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
เพศชาย	31	68.89
เพศหญิง	14	31.11
อายุ		
20 – 30 ปี	4	8.89
31 – 40 ปี	10	22.22
41 – 50 ปี	13	28.89
51 – 60 ปี	8	17.78
61 – 70 ปี	10	22.22
อายุเฉลี่ย 48.09 ปี อายุสูงสุด 70 ปี อายุต่ำสุด 24 ปี		
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 4	9	20.00
ประถมศึกษาปีที่ 6	4	8.89
มัธยมศึกษาปีที่ 3	6	13.33
มัธยมศึกษาปีที่ 6	9	20.00
ปวส.	4	8.89
ปริญญาตรี	13	28.89

2. ข้อมูลบริบทของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

2.1 สมาชิกในครอบครัวและแรงงานเกษตรต่อฟาร์ม

จำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3.27 ราย จำนวนสูงสุด 8 ราย จำนวนต่ำสุด 1 ราย เมื่อจำแนกตามช่วงจำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า ครอบครัวที่มีสมาชิก 3 ราย จำนวน 14 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 31.11 ครอบครัวที่มีสมาชิก 4 ราย จำนวน 11 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 24.44 และครอบครัวที่มีสมาชิก 2 ราย จำนวน 9 ฟาร์ม ตามลำดับ(ตารางที่ 2)

จำนวนแรงงานเกษตร พบว่า จำนวนแรงงานเกษตร เฉลี่ย 1.58 ราย จำนวนสูงสุด 6 ราย จำนวนต่ำสุด 1 ราย เมื่อจำแนกตามช่วงจำนวนแรงงานเกษตร พบว่า จำนวนแรงงาน 2 รายต่อฟาร์ม จำนวน 19 ฟาร์ม ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 42.22 จำนวนแรงงาน 1 รายต่อฟาร์ม จำนวน 14 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 31.11 และ จำนวนแรงงาน 3 รายต่อฟาร์ม จำนวน 10 ฟาร์ม ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 22.22 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนสมาชิกในครอบครัวและแรงงานเกษตรต่อฟาร์ม

(N=45)

ข้อมูล	จำนวนฟาร์ม	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1 ราย	4	8.89
2 ราย	9	20.00
3 ราย	14	31.11
4 ราย	11	24.44
5 ราย	5	11.11
6 ราย	1	2.22
8 ราย	1	2.22
จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย	3.27 ราย	สูงสุด 8 ราย
ต่ำสุด	1 ราย	
จำนวนแรงงานเกษตร		
1 ราย	14	31.11
2 ราย	19	42.22
3 ราย	10	22.22
4 ราย	1	2.22
6 ราย	1	2.22
จำนวนแรงงานเกษตรเฉลี่ย	1.58 ราย	สูงสุด 6 ราย
ต่ำสุด	1 ราย	

2.2 ลักษณะการประกอบอาชีพและประเภทของฟาร์ม

ลักษณะการประกอบอาชีพ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ทำอาชีพเลี้ยงไก่เป็นอาชีพเสริม จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 60 และทำอาชีพเลี้ยงไก่เป็นอาชีพหลัก จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 40 (ตารางที่ 3)

ประเภทของฟาร์ม พบว่า เกษตรกรทำฟาร์มไก่ขุน จำนวน 34 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 75.56 ทำฟาร์มไก่ขุน ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์แบบมีตู้ฟัก จำนวน 4 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 8.89 ทำฟาร์มไก่ขุน ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์แบบไม่มีตู้ฟัก จำนวน 3 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 6.67 ทำฟาร์มพ่อแม่พันธุ์แบบไม่มีตู้ฟัก จำนวน 3 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 6.67 ทำฟาร์มพ่อแม่พันธุ์แบบมีตู้ฟัก จำนวน 1 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 2.22 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ลักษณะการประกอบอาชีพและประเภทของฟาร์ม

(N=45)

ข้อมูล	จำนวนฟาร์ม	ร้อยละ
ลักษณะการประกอบอาชีพเลี้ยงไก่		
อาชีพหลัก	18	40.00
อาชีพเสริม	27	60.00
ประเภทของฟาร์ม		
ฟาร์มไก่ขุน	34	75.56
ฟาร์มไก่ขุน, ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์, ไม่มีตู้ฟัก	3	6.67
ฟาร์มไก่ขุน, ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์, มีตู้ฟัก	4	8.89
ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์, ไม่มีตู้ฟัก	3	6.67
ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ มีตู้ฟัก	1	2.22

1.3 กรรมสิทธิ์ในที่ดิน

กรรมสิทธิ์ในที่ดิน พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินอย่างถูกต้อง จำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.89 และไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.11 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ข้อมูลกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

(N=45)

ข้อมูล	จำนวนฟาร์ม	ร้อยละ
กรรมสิทธิ์ในที่ดิน		
มีเอกสารสิทธิ์	41	88.89
ไม่มีเอกสารสิทธิ์	4	11.11

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

จากการศึกษาการบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ วิเคราะห์ตามหลักการ 4M ได้แก่ แรงงาน (Man) เงิน (Money) ด้านวัสดุหรือวัตถุดิบ (Material) และการจัดการ(Management) รวมถึงผลผลิต (product) ผลการศึกษา ดังนี้

แรงงาน (Man)

จำนวนแรงงานภายในฟาร์ม พบว่า การเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ มีการใช้แรงงานเฉลี่ย 2.04 รายต่อฟาร์ม จำนวนแรงงานสูงสุด 6 รายต่อฟาร์ม และจำนวนแรงงานต่ำสุด 1 รายต่อฟาร์ม (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 สถิติจำนวนแรงงานภายในฟาร์ม

(N=45)

แรงงานภายในฟาร์ม	จำนวน (ราย)
เฉลี่ย (X)	2.04
สูงสุด(Maximum)	6
ต่ำสุด(Minimum)	1

จำนวนชั่วโมงการปฏิบัติงานต่อวันของแรงงานภายในฟาร์ม พบว่า การเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ มีการใช้เวลาภายในฟาร์มต่อวันเฉลี่ย 3.07 ชั่วโมงต่อฟาร์มต่อวัน ใช้เวลาภายในฟาร์มต่อวันสูงสุด 6 ชั่วโมงต่อฟาร์มต่อวัน และใช้เวลาภายในฟาร์มต่อวันสูงสุด 2 ชั่วโมงต่อฟาร์มต่อวัน (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 สถิติจำนวนชั่วโมงการปฏิบัติงานต่อวันของแรงงานภายในฟาร์ม

(N=45)

จำนวนชั่วโมงการปฏิบัติงานต่อวันของแรงงาน ภายในฟาร์ม	จำนวน (ชั่วโมง)
เฉลี่ย (X)	3.07
สูงสุด(Maximum)	6
ต่ำสุด(Minimum)	2

ความต้องการแรงงานต่อกิจกรรมภายในฟาร์ม พบว่า ในปัจจุบันจำนวนแรงงานมีเพียงพอต่อกิจกรรมภายในฟาร์ม จึงไม่ต้องการเพิ่มหรือลดจำนวนแรงงาน (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ความต้องการแรงงานต่อกิจกรรมภายในฟาร์ม

(N=45)

ความต้องการแรงงาน	จำนวน (ฟาร์ม)	ร้อยละ
เพียงพอ	45	100.00
ไม่เพียงพอ	0	0.00
มากเกินไป	0	0.00

หลักประกันสุขภาพของแรงงานภายในฟาร์ม พบว่า เกษตรกรจำนวน 45 ฟาร์ม ในเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ มีหลักประกันสุขภาพสำหรับแรงงานครบทุกฟาร์ม แบ่งเป็นประกันสังคม จำนวน 16 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 35.56 โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าหรือ 30 บาท รักษาทุกโรค จำนวน 28 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 62.22 และประกันชีวิต จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.22 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 หลักประกันสุขภาพของแรงงานภายในฟาร์ม

(N=45)

หลักประกันสุขภาพ	จำนวน (ฟาร์ม)	ร้อยละ
ประกันสังคม	16	35.56
30 บาท รักษาทุกโรค	28	62.22
ประกันชีวิต	1	2.22

วิธีพัฒนาความรู้ ความชำนาญ สำหรับเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำ เชียงใหม่ พบว่า สมาชิกเครือข่ายให้ความสำคัญกับการศึกษาผู้นำเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำ เชียงใหม่ การศึกษานักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ และการศึกษา เพื่อนร่วมอาชีพผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ในระดับมากถึงมากที่สุด สมาชิกเครือข่ายให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการและการหาความรู้สื่อออนไลน์ ในระดับมาก (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 วิธีพัฒนาความรู้ ความชำนาญ สำหรับเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

(N=45)

วิธีพัฒนาความรู้ ความชำนาญ	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
ฝึกอบรมตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ	3.94	0.80	มาก
ศึกษานักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงไก่ประดู่	4.00	0.81	มาก
ศึกษาผู้นำเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	4.09	0.66	มาก
ศึกษาเพื่อนร่วมอาชีพผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	4.00	0.60	มาก
หาความรู้จาก สื่อออนไลน์	3.50	0.84	มาก
เฉลี่ย (X)	3.91	0.74	มาก

ด้านการเงิน (Money)

แหล่งเงินลงทุนของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 60 ใช้เงินส่วนตัวร่วมกับการกู้เงินเพื่อลงทุนทำอาชีพเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ เกษตรกร จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 20 ใช้เงินส่วนตัวเพื่อลงทุน และ เกษตรกร 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 20 กู้เงินเพื่อลงทุนทำอาชีพเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 แหล่งเงินลงทุนของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

(N=45)

แหล่งเงินทุน	จำนวน(ฟาร์ม)	ร้อยละ
เงินส่วนตัว	9	20
เงินกู้ยืม	9	20
เงินส่วนตัวและเงินกู้ยืม	27	60

จำนวนเงินลงทุนของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า มีเงินลงทุนเฉลี่ย 180,217 บาท สูงสุด 2,000,000 บาท ต่ำสุด 50,000 บาท (ตารางที่ 12) เมื่อจำแนกตามกลุ่มจำนวนเงินลงทุน พบว่า เกษตรกรใช้เงินลงทุนจำนวน 50,000 – 100,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.78 รองลงมา ใช้เงินลงทุนจำนวน 100,001 – 150,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.22 ใช้เงินลงทุนจำนวน 250,001 – 300,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.89 ใช้เงินลงทุนจำนวน 200,001 – 250,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.67 และ ใช้เงินลงทุนมากกว่า 300,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.44 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 จำนวนเงินลงทุนของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

(N=45)

จำนวนเงินลงทุน (บาท)	จำนวน(ฟาร์ม)	ร้อยละ
50,000 - 100,000	26	57.78
100,001 - 150,000	10	22.22
150,001 - 200,000	0	0.00
200,001 - 250,000	3	6.67
250,001 - 300,000	4	8.89
มากกว่า 300,000	2	4.44
จำนวนเงินลงทุนเฉลี่ย 180,217 บาท สูงสุด 2,000,000 บาท ต่ำสุด 50,000 บาท		

ตารางที่ 12 สถิติจำนวนเงินลงทุน

(N=45)

ปริมาณเงินลงทุน	จำนวนเงิน (บาท)
เฉลี่ย (X)	180,217
สูงสุด(Maximum)	2,000,000
ต่ำสุด(Minimum)	50,000

รายจ่ายของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า มีรายจ่ายเฉลี่ย 17,998 บาท สูงสุด 100,000 บาท ต่ำสุด 7,000 บาท (ตารางที่ 14) เมื่อจำแนกตามช่วงรายจ่ายพบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายต่อเดือน จำนวน 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ

53.33 รายจ่ายต่อเดือน จำนวน 25,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.22 รายจ่ายต่อเดือน จำนวน 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.89 รายจ่ายต่อเดือน จำนวน 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.44 รายจ่ายต่อเดือน จำนวน 20,001 – 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.44 รายจ่ายต่อเดือน จำนวน 30,001 – 35,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.22 รายจ่ายต่อเดือน จำนวน 50,001 – 55,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.22 รายจ่ายต่อเดือน มากกว่า 55,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.22 (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 รายจ่ายต่อเดือนของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

(N=45)

รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	จำนวน(ฟาร์ม)	ร้อยละ
5,000 - 10,000	24	53.33
10,001 – 15,000	4	8.89
15,001 – 20,000	2	4.44
20,001 – 25,000	2	4.44
25,001 – 30,000	10	22.2
30,001 – 35,000	1	2.22
50,001 – 55,000	1	2.22
มากกว่า 55,000	1	2.22
รายจ่ายเฉลี่ย 17,998 บาท สูงสุด 100,000 บาท ต่ำสุด 7,000 บาท		

ตารางที่ 14 สถิติรายจ่ายต่อเดือนของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

(N=45)

ปริมาณรายจ่าย	จำนวนเงิน (บาท)
เฉลี่ย (X)	17,998
สูงสุด(Maximum)	100,000
ต่ำสุด(Minimum)	7,000

รายได้ของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ต่อเดือน พบว่า รายได้เฉลี่ย 28,272 บาท สูงสุด 150,000 บาท ต่ำสุด 12,000 บาท (ตารางที่ 16) เมื่อจำแนกตามช่วงค่าใช้จ่ายพบว่า มีเกษตรกรมีรายได้ต่อเดือน จำนวน 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 53.33

รายได้ต่อเดือน จำนวน 40,001 – 45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.00 รายได้ต่อเดือน จำนวน 20,001 – 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.89 รายได้ต่อเดือน จำนวน 50,001 – 55,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.44 รายได้ต่อเดือน มากกว่า 65,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.44 และเกษตรกรมีรายได้ต่อเดือน จำนวน 30,001 – 35,000 บาท, 35,001 – 40,000 บาท, 55,001 – 60,000 บาท และ 60,001 – 65,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.22 เท่ากัน ตามลำดับ (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 รายได้ต่อเดือนของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

(N=45)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	จำนวน(ฟาร์ม)	ร้อยละ
10,001 – 15,000	24	53.33
20,001 – 25,000	4	8.89
30,001 – 35,000	1	2.22
35,001 - 40,000	1	2.22
40,001 – 45,000	9	20.00
50,001 – 55,000	2	4.44
55,001 – 60,000	1	2.22
60,001 – 65,000	1	2.22
มากกว่า 65,000	2	4.44
รายได้เฉลี่ย 28,272 บาท สูงสุด 150,000 บาท ต่ำสุด 12,000 บาท		

ตารางที่ 16 สถิติรายได้ต่อเดือนของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

(N=45)

ปริมาณรายได้	จำนวนเงิน (บาท)
เฉลี่ย (X)	28,624
สูงสุด(Maximum)	150,000
ต่ำสุด(Minimum)	12,000

จากข้อมูลประเภทของฟาร์มและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ แบบมีตู้ฟัก มีรายได้ต่อต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 50 ฟาร์มไก่ขุนร่วมกับฟาร์มพ่อแม่พันธุ์แบบมีตู้ฟัก มีรายได้ต่อต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 48.32 ฟาร์มไก่ขุนร่วมกับฟาร์มพ่อแม่พันธุ์แบบไม่มีตู้ฟัก มีรายได้ต่อต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 46.74 ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์แบบไม่มีตู้ฟัก มีรายได้ต่อต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 45 และฟาร์มไก่ขุน มีรายได้ต่อต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 34.17 (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 ประเภทของฟาร์มและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

(N=45)

ประเภทของฟาร์ม	จำนวน (ฟาร์ม)	ร้อยละ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	ร้อยละของ รายได้ต่อต้นทุน
ฟาร์มไก่ขุน	34	75.56	6,511.76	34.17
ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ ไม่มีตู้ฟัก	3	6.67	15,000.00	45.00
ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ มีตู้ฟัก	1	2.22	30,000.00	50.00
ฟาร์มไก่ขุน, ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์, ไม่มีตู้ฟัก	3	6.67	20,606.67	46.74
ฟาร์มไก่ขุน, ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์, มีตู้ฟัก	4	8.89	50,437.50	48.32

การทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย เกษตรกร จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.33 ไม่มีการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย สำหรับการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

(N=45)

บัญชีรายรับ รายจ่าย	จำนวน(ฟาร์ม)	ร้อยละ
มีการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย	30	66.67
ไม่มีการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย	15	33.33

ด้านวัสดุหรือวัตถุดิบ (Material)

การจัดหาไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร จำนวน 30 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 73.33 จัดหาลูกไก่โดยซื้อจากผู้ขายภายในเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ เกษตรกร จำนวน 5 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 11.11 จัดหาลูกไก่โดยการผลิตด้วยตนเองและซื้อจากผู้ขายภายในเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ เกษตรกร จำนวน 5 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 11.11 จัดหาลูกไก่โดยซื้อจากผู้ขายภายนอกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ เกษตรกร จำนวน 3 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 6.67 จัดหาลูกไก่โดยการผลิตด้วยตนเอง เกษตรกร จำนวน 1 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 2.22 จัดหาลูกไก่โดยซื้อจากผู้ขายภายในเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่และซื้อจากหน่วยงานราชการ กรมปศุสัตว์ และ เกษตรกร จำนวน 1 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 2.22 จัดหาลูกไก่โดยการผลิตด้วยตนเอง ร่วมกับการซื้อจากผู้ขายภายในเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ การซื้อจากผู้ขายภายนอกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่และซื้อจากหน่วยงานราชการกรมปศุสัตว์ (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 การจัดหาไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

	(N=45)	
การจัดหาไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	จำนวน	ร้อยละ
ผลิตเอง	3	6.67
ผลิตเองและซื้อจากผู้ขายภายในเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	5	11.11
ซื้อจากผู้ขายภายในเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	30	73.33
ซื้อจากผู้ขายภายนอกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	5	11.11
ซื้อจากผู้ขายภายในเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่และ หน่วยงานราชการกรมปศุสัตว์	1	2.22
ผลิตเอง, ซื้อจากผู้ขายภายในเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่, ซื้อจากผู้ขายภายนอกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่, หน่วยงานราชการกรมปศุสัตว์	1	2.22

การจัดหาอาหารสัตว์สำหรับผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร จำนวน 23 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 51.11 จัดหาอาหารสัตว์โดยซื้อจากร้านจำหน่ายอาหารสัตว์ทั่วไป เกษตรกร จำนวน 14 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 31.11 จัดหาอาหารสัตว์โดยซื้อจากเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ เกษตรกร จำนวน 4 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 8.89 จัดหาอาหารสัตว์โดยซื้อจากเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่และซื้อจากร้านจำหน่ายอาหารสัตว์ทั่วไป เกษตรกร จำนวน 1 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ

ละ 2.22 จัดหาอาหารสัตว์โดยซื้อจากเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่และใช้อาหารธรรมชาติในท้องถิ่น เกษตรกร จำนวน 1 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 2.22 จัดหาอาหารสัตว์โดยซื้อจากร้านจำหน่ายอาหารสัตว์ทั่วไปและใช้อาหารธรรมชาติในท้องถิ่น เกษตรกร จำนวน 1 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 2.22 จัดหาอาหารสัตว์โดยผลิตเอง, ซื้อจากร้านจำหน่ายอาหารสัตว์ทั่วไป, ใช้อาหารธรรมชาติในท้องถิ่น เกษตรกร จำนวน 1 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 2.22 จัดหาอาหารสัตว์โดยผลิตเอง (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 การจัดหาอาหารสัตว์สำหรับเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

(N=45)

การจัดหาอาหารสัตว์สำหรับเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	จำนวน (ฟาร์ม)	ร้อยละ
ซื้อจากร้านจำหน่ายอาหารสัตว์ทั่วไป	23	51.11
ซื้อจากเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	14	31.11
ซื้อจากเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่, ซื้อจากร้านจำหน่ายอาหารสัตว์ทั่วไป	4	8.89
ซื้อจากเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่และใช้อาหารธรรมชาติในท้องถิ่น	1	2.22
ซื้อจากร้านจำหน่ายอาหารสัตว์ทั่วไปและใช้อาหารธรรมชาติในท้องถิ่น	1	2.22
ผลิตเอง, ซื้อจากร้านจำหน่ายอาหารสัตว์ทั่วไป, ใช้อาหารธรรมชาติในท้องถิ่น	1	2.22
ผลิตเอง	1	2.22

การควบคุมประเภทและปริมาณอาหารสัตว์ของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร จำนวน 44 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 97.78 มีการควบคุมประเภทและปริมาณอาหารสัตว์สำหรับเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 การควบคุมประเภทและปริมาณอาหารสำหรับไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

(N=45)

การควบคุมประเภทและปริมาณอาหารสัตว์	จำนวน (ฟาร์ม)	ร้อยละ
มีการควบคุม	44	97.78
ไม่มีการควบคุม	1	2.22

ด้านการจัดการ (Management)

การวางแผนการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร จำนวน 32 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 71.11 มีการวางแผนการเลี้ยงแต่ไม่ได้จัดทำเป็นเอกสารชัดเจน เกษตรกร จำนวน 13 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 28.89 ไม่มีการวางแผนการเลี้ยงและได้จัดทำเป็นเอกสารชัดเจน (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 การวางแผนการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

(N=45)

การวางแผนการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	จำนวน (ฟาร์ม)	ร้อยละ
มีการวางแผนการเลี้ยงและได้จัดทำเป็นเอกสารชัดเจน	13	28.89
มีการวางแผนการเลี้ยงแต่ไม่ได้จัดทำเป็นเอกสารชัดเจน	32	71.11

การกำหนดแผนงานการผลิตการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร จำนวน 19 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 40.22 กำหนดแผนตามคำแนะนำของผู้นำเครือข่าย เกษตรกร จำนวน 18 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 40.00 เจ้าของฟาร์มกำหนดแผนด้วยตนเอง เกษตรกร จำนวน 8 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 17.78 เจ้าของฟาร์มและผู้นำเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่กำหนดแผนร่วมกัน (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 การกำหนดแผนงานการผลิต

(N=45)

ผู้กำหนดแผนงานผลิต	จำนวน (ฟาร์ม)	ร้อยละ
เจ้าของฟาร์ม	18	40.00
ผู้นำเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	19	40.22
เจ้าของฟาร์มและผู้นำเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	8	17.78

ผลการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ตามแผนที่ผ่านมา พบว่า เกษตรกร จำนวน 23 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 51.11 สำเร็จตามแผน เกษตรกร จำนวน 14 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 31.11 ไม่สำเร็จตามแผนแต่ยอมรับได้ เกษตรกร จำนวน 8 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 17.78 ไม่สำเร็จตามแผนและยอมรับไม่ได้ (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 ผลการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ตามแผนที่ผ่านมา

(N=45)

ผลการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ตามแผนที่ผ่านมา	จำนวน (ฟาร์ม)	ร้อยละ
สำเร็จตามแผน	23	51.11
ไม่สำเร็จตามแผนแต่ยอมรับได้	14	31.11
ไม่สำเร็จตามแผนและยอมรับไม่ได้	8	17.78

ความสามารถในการควบคุมต้นทุนการผลิต พบว่า เกษตรกร จำนวน 2 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 4.44 สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้ดีมากที่สุด เกษตรกร จำนวน 18 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 40.00 สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้ดีมาก เกษตรกร จำนวน 17 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 37.78 สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้ปานกลาง เกษตรกร จำนวน 8 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 17.78 สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้น้อย (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 ความสามารถในการควบคุมต้นทุนการผลิต

(N=45)

ความสามารถในการควบคุมต้นทุนการผลิต	จำนวน (ฟาร์ม)	ร้อยละ
ดีมากที่สุด	2	4.44
ดีมาก	18	40.00
ปานกลาง	17	37.78
น้อย	8	17.78

มาตรฐานฟาร์มที่ได้รับ พบว่า เกษตรกร จำนวน 5 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 11.11 ได้รับมาตรฐานฟาร์มหลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) เกษตรกร จำนวน 16 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 35.56 ได้รับมาตรฐานฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (GFM) เกษตรกร จำนวน 11 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 24.44 ได้รับมาตรฐานฟาร์มหลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (GFM) เกษตรกร จำนวน 5 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 11.11 อยู่ระหว่างมาตรฐานหลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และเกษตรกร จำนวน 8 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 17.78 ยังไม่ได้ดำเนินการขอมาตรฐานฟาร์ม (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 มาตรฐานฟาร์มที่ได้รับ

(N=45)

มาตรฐานฟาร์ม	จำนวน (ฟาร์ม)	ร้อยละ
หลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)	5	11.11
ฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (GFM)	16	35.56
หลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และ ฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (GFM)	11	24.44
อยู่ระหว่างขอมาตรฐาน หลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)	5	11.11
ยังไม่ได้ดำเนินการขอมาตรฐานฟาร์ม	8	17.78

ด้านผลผลิต (Product)

ผลสำเร็จของจำนวนผลผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร จำนวน 35 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 77.78 สำเร็จตามความต้องการ เกษตรกร จำนวน 10 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 22.22 ไม่สำเร็จตามความต้องการแต่ยอมรับได้ (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 ผลสำเร็จของจำนวนผลผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

(N=45)

ผลสำเร็จของจำนวนผลผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	จำนวน (ฟาร์ม)	ร้อยละ
สำเร็จตามความต้องการ	35	77.78
ไม่สำเร็จตามความต้องการแต่ยอมรับได้	10	22.22

ผลสำเร็จของคุณภาพผลผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร จำนวน 37 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 82.22 สำเร็จตามความต้องการ เกษตรกร จำนวน 8 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 17.78 ไม่สำเร็จตามความต้องการแต่ยอมรับได้ (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 ผลสำเร็จของคุณภาพผลผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

(N=45)

ผลสำเร็จของคุณภาพผลผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	จำนวน (ฟาร์ม)	ร้อยละ
สำเร็จตามความต้องการ	37	82.22
ไม่สำเร็จตามความต้องการแต่ยอมรับได้	8	17.78

การมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาผลผลิตของสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร จำนวน 3 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 6.67 มีส่วนร่วมมากที่สุด เกษตรกร จำนวน 10 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 22.20 มีส่วนร่วมมาก เกษตรกร จำนวน 8 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 17.78 มีส่วนร่วมปานกลาง เกษตรกร จำนวน 11 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 24.44 มีส่วนร่วมน้อย และ เกษตรกร จำนวน 13 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 28.89 ไม่มีส่วนร่วม (ตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 การมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาผลผลิต

(N=45)

การมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาผลผลิต	จำนวน (ฟาร์ม)	ร้อยละ
มากที่สุด	3	6.67
มาก	10	22.20
ปานกลาง	8	17.78
น้อย	11	24.44
ไม่มีส่วนร่วม	13	28.89

ลักษณะการขายผลิตภัณฑ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร จำนวน 7 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 15.56 เลือกวิธีขายให้สมาชิกเครือข่าย เกษตรกร จำนวน 27 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 60.00 เลือกวิธีขายให้ผู้นำเครือข่าย เกษตรกร จำนวน 16 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 35.56 เลือกวิธีขายในชุมชนใกล้เคียง(มาซื้อที่ฟาร์ม) เกษตรกร จำนวน 9 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 20.00 เลือกวิธีขายส่งให้แม่ค้าในตลาดสด เกษตรกร จำนวน 6 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 13.33 เลือกวิธีขายด้วยตนเองในตลาดสด เกษตรกร จำนวน 3 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 6.67 เลือกวิธีขายให้ห้างสรรพสินค้า เกษตรกร จำนวน 2 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 4.44 เลือกวิธีขายให้ร้านอาหาร และเกษตรกร จำนวน 4 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 8.89 เลือกวิธีขายให้หน่วยงานราชการ (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 30 ลักษณะการขายผลิตภัณฑ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

(N=45)

ลักษณะการขายผลิตภัณฑ์	จำนวนการเลือก	ร้อยละของ
ขายให้สมาชิกเครือข่าย	7	15.56
ขายให้ผู้นำเครือข่าย	27	60.00
ขายในชุมชนใกล้เคียง(มาซื้อที่ฟาร์ม)	16	35.56
ขายส่งให้แม่ค้าในตลาดสด	9	20.00
ขายด้วยตนเองในตลาดสด	6	13.33
ขายให้ห้างสรรพสินค้า	3	6.67
ขายให้ร้านอาหาร	2	4.44
ขายให้หน่วยงานราชการ	4	8.89

การตอบสนองต่อความต้องการผลิตภัณฑ์ไ้ประดิ์ทางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร จำนวน 30 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีผลิตภัณฑ์เพียงพอต่อความต้องการของตลาด เกษตรกร จำนวน 11 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 24.44 มีผลิตภัณฑ์ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด เกษตรกร จำนวน 4 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 8.89 ผลิตภัณฑ์และความต้องการของตลาดไม่แน่นอน (ตารางที่ 31)

ตารางที่ 31 การตอบสนองต่อความต้องการผลิตภัณฑ์ไ้ประดิ์ทางดำเชียงใหม่ของตลาด

(N=45)

การตอบสนองต่อความต้องการผลิตภัณฑ์ไ้ประดิ์ทางดำ เชียงใหม่ของตลาด	จำนวน (ฟาร์ม)	ร้อยละ
เพียงพอต่อความต้องการ	30	66.67
ไม่เพียงพอต่อความต้องการ	11	24.44
ไม่แน่นอน	4	8.89

ช่องทางประชาสัมพันธ์ไ้ประดิ์ทางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร จำนวน 21 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 46.67 เห็นว่า ช่องทางประชาสัมพันธ์ผ่านผู้ซื้อบอกต่อกัน เป็นช่องทางที่ดีที่สุด เกษตรกร จำนวน 8 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 17.78 เห็นว่า ช่องทางประชาสัมพันธ์ผ่านผู้นำเครือข่าย เป็นช่องทางที่ดีที่สุด เกษตรกร จำนวน 2 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 4.44 เห็นว่า ช่องทางประชาสัมพันธ์ผ่านสมาชิกเครือข่าย เป็นช่องทางที่ดีที่สุด เกษตรกร จำนวน 9 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 20.00 เห็นว่า ช่องทางประชาสัมพันธ์ผ่านการออกงานแสดงสินค้า เกษตรกร จำนวน 5 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 11.11 เห็นว่า ช่องทางประชาสัมพันธ์ออนไลน์ (ตารางที่ 32)

ตารางที่ 32 ช่องทางประชาสัมพันธ์ไ้ประดิ์ทางดำเชียงใหม่ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

(N=45)

ช่องทางประชาสัมพันธ์ไ้ประดิ์ทางดำ เชียงใหม่ที่ได้รับความนิยม	จำนวน (ฟาร์ม)	ร้อยละ
ผู้ซื้อบอกต่อกัน	21	46.67
ผู้นำเครือข่าย	8	17.78
สมาชิกเครือข่าย	2	4.44
การออกงานแสดงสินค้า	9	20.00
ประชาสัมพันธ์ออนไลน์	5	11.11

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำ เชียงใหม่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัยใน 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย เพื่อแสดงระดับความสำคัญของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ โดยแยกตามปัจจัย 5 ปัจจัย ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านผู้นำ

ระดับความสำคัญของคุณสมบัติผู้นำเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่าเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ให้ความสำคัญ คุณสมบัติด้านความโปร่งใส ด้านการรับฟังความเห็นของผู้อื่น ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความมุ่งมั่น จริงจัง อดทน และด้านความเสียสละ ที่ระดับความสำคัญเฉลี่ยมาก (ตารางที่ 33)

ตารางที่ 33 ระดับความสำคัญของคุณสมบัติผู้นำเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

(N=45)

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
มีความรู้ ความสามารถ ด้านมาตรฐานการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	3.71	0.69	มาก
มีความรู้ความสามารถ ด้านการบริหารการตลาด	3.42	0.92	มาก
มีความรู้ความสามารถ ด้านการบริหารต้นทุนการผลิต	3.49	0.69	มาก
มีการพัฒนาความรู้ใหม่ๆ	3.71	0.84	มาก
กล้าคิด กล้าตัดสินใจ	3.87	0.66	มาก
มีความเสียสละ	4.07	0.54	มาก
มีความโปร่งใส	4.16	0.52	มาก
สื่อสารชัดเจน เข้าใจง่าย	3.93	0.69	มาก
มุ่งมั่น จริงจัง อดทน	4.09	0.63	มาก
รับฟังความเห็นของผู้อื่น	4.13	0.55	มาก
ทำงานเป็นทีม	4.11	0.53	มาก
ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานราชการและชุมชน	3.96	0.67	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.89	0.34	มาก

1.2 ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านการจัดการองค์กรของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรในแต่ละหัวข้อ เกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ให้ความสำคัญเฉลี่ยในระดับมาก (ตารางที่ 34)

ตารางที่ 34 ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านการจัดการองค์กรของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
มีแผนดำเนินการ	3.76	0.68	มาก
มีการแบ่งแผนก หน้าที่	3.84	0.64	มาก
ทำงานอย่างเป็นระบบ	3.96	0.56	มาก
มีที่ปรึกษา เช่น นักวิชาการในหน่วยงานราชการ	3.89	0.68	มาก
มีที่ปรึกษา เช่น มหาวิทยาลัย	3.64	0.88	มาก
มีการพัฒนา ความสามารถของเกษตรกรในเครือข่าย	3.78	0.67	มาก
มีวิธีออกแบบ วิธีการบริหารเครือข่าย	3.69	0.70	มาก
มีวัฒนธรรมองค์กร มีระเบียบ ของเครือข่าย ชัดเจน	3.80	0.66	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.76	0.43	มาก

1.3 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านเทคโนโลยีของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยี หัวข้อ การเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ สุขภาพของไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ อาหารและโภชนาการของไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ และการบริหารจัดการเงิน เกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ให้ความสำคัญเฉลี่ยในระดับมาก (ตารางที่ 35)

ตารางที่ 35 ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านเทคโนโลยีของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่
(N=45)

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
ด้านการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	3.76	0.71	มาก
ด้านสุขภาพของไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	3.67	0.71	มาก
ด้านอาหารและโภชนาการของไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	3.73	0.69	มาก
ด้านการแปรรูป	3.13	0.92	ปานกลาง
ด้านอาคาร เครื่องจักร อุปกรณ์ ภายในฟาร์ม	3.33	0.98	ปานกลาง
ด้านการบริหารจัดการเงิน (เงินลงทุน เงินหมุนเวียน รายรับ)	3.53	0.81	มาก
เฉลี่ย	3.79	0.39	มาก

1.4 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในแต่ละหัวข้อ เกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ให้ความสำคัญเฉลี่ยในระดับมาก (ตารางที่ 36)

ตารางที่ 36 ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่
(N=45)

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
ร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็น	3.71	0.59	มาก
ร่วมเสนอปัญหา	3.62	0.61	มาก
ร่วมตัดสินใจ	3.64	0.61	มาก
ร่วมปฏิบัติตามแผนงาน	3.69	0.63	มาก
ร่วมติดตามประเมินผล	3.67	0.67	มาก
ร่วมรับผลประโยชน์	3.80	0.59	มาก
เฉลี่ย	3.71	0.47	มาก

1.5 ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐในแต่ละหัวข้อ เกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ให้ความสำคัญเฉลี่ยในระดับมาก (ตารางที่ 37)

ตารางที่ 37 ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

(N=45)			
รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
องค์ความรู้ เช่น มาตรฐานฟาร์มและสุขภาพสัตว์	4.02	0.58	มาก
ปัจจัยการผลิต เช่น วัคซีน, ฟีดอาหารสัตว์, พันธุ์สัตว์	3.71	0.89	มาก
แหล่งเงินทุน เช่น โครงการเกษตรแปลงใหญ่	3.42	0.78	มาก
ตลาด เช่น การออกร้านจำหน่ายสินค้าที่ภาครัฐจัด	3.44	0.76	มาก
เฉลี่ย	3.74	0.34	มาก

การประเมินตนเองตามหลักการพึ่งพาตนเอง

หลักการพึ่งพาตนเอง คือ ยึดหลักสำคัญของความพอดีอันเป็นพื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่

1. ความพอดีด้านจิตใจ ต้องมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทรต่อกัน ประนีประนอม รู้จักให้อภัย และเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
2. ความพอดีด้านสังคม ต้องมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตัวเรากับสิ่งแวดล้อมรอบตัว และ ที่สำคัญต้องสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ดี
3. ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างคุ้มค่า ไม่สร้างขยะมากเกินความจำเป็น และที่สำคัญ รู้จักการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่
4. ความพอดีด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับความต้องการ และควรพัฒนาเทคโนโลยีจาก ภูมิปัญญาชาวบ้าน ให้สอดคล้องกับพื้นฐานของประเทศเราเอง เพื่อการเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน

5. ความพอดีด้านเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ไม่กู้หนี้ยืมสิน รู้จักพออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพ และฐานะของตน

จากข้อมูลการประเมินตนเองตามหลักการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ประเมินตนเองโดยให้คะแนนระดับความสำคัญเฉลี่ย ด้านความพอดีด้านจิตใจ ความพอดีด้านสังคม และความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในระดับความสำคัญเฉลี่ย มากที่สุด และประเมินตนเองโดยให้คะแนนระดับความสำคัญเฉลี่ย ด้านความพอดีด้านเทคโนโลยี และความพอดีด้านเศรษฐกิจ ในระดับความสำคัญเฉลี่ย มาก (ตารางที่ 38)

ตารางที่ 38 การประเมินตนเองตามหลักการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

(N=45)

รายละเอียด	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
ความพอดีด้านจิตใจ	4.40	0.50	มากที่สุด
ความพอดีด้านสังคม	4.38	0.49	มากที่สุด
ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.33	0.48	มากที่สุด
ความพอดีด้านเทคโนโลยี	3.96	0.67	มาก
ความพอดีด้านเศรษฐกิจ	3.87	0.63	มาก
เฉลี่ย	4.18	0.55	มาก

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis)

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ซึ่งมีรายละเอียดตัวแปรต่างๆ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

LEA	หมายถึง	ด้านผู้นำ (คะแนน 1-5)
MAN	หมายถึง	ด้านการจัดการองค์กร (คะแนน 1-5)
TEC	หมายถึง	ด้านเทคโนโลยี (คะแนน 1-5)
PAR	หมายถึง	ด้านการมีส่วนร่วม (คะแนน 1-5)
GOV	หมายถึง	ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ (คะแนน 1-5)

ตัวแปรตาม

SEL	หมายถึง	การพึ่งตนเองของเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่
-----	---------	---

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรเกณฑ์และตัวแปร (Descriptives Statistics)

ค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความสำคัญของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร มีระดับความสำคัญเฉลี่ยใกล้เคียงกัน ซึ่งด้านผู้นำ (LEA) มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด

ตารางที่ 39 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ด้านผู้นำ (LEA)	3.89	0.52
ด้านการจัดการองค์กร (MAN)	3.79	0.39
ด้านเทคโนโลยี (TEC)	3.76	0.43
ด้านการมีส่วนร่วม (PAR)	3.71	0.47
ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ (GOV)	3.74	0.34

2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปรเกณฑ์ กับตัวแปรพยากรณ์และระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกัน (Correlation)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 5 ตัว พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ส่วนใหญ่มีค่าเป็นบวก แสดงถึงความสัมพันธ์ในทางเดียวกัน จำนวน 16 คู่ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีค่าเป็นบวก แสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรในทิศทางเดียวกัน ซึ่งตัวแปรส่วนใหญ่สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 ทั้ง 16 คู่ (ตารางที่ 40)

ตารางที่ 40 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการวิจัย (Correlation)

ตัวแปร	SEL	LEA	MAN	TEC	PAR	GOV
LEA	.781**					
MAN	.748**	.657**				
TEC	.802**	.653**	.681**			
PAR	.651**	.595**	.778**	.633**		
GOV	.554**	.442**	.689**	.579**	.632**	

2.3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation : R) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า ตัวแปรอิสระที่ไม่มีผลต่อตัวแปรตาม จำนวน 2 ตัวคือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ จำนวน 3 ตัวแปร คือ ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านการจัดการองค์กร และปัจจัยด้านเทคโนโลยี โดยที่ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวดังกล่าวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยที่ตัวแปรอิสระหรือปัจจัยทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม (ความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่) ได้ถึงร้อยละ 78.40 (ตารางที่ 41)

ตารางที่ 41 ผลการวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่
ประดู่หางดำเชียงใหม่

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)			
ด้านผู้นำ (LEA)	.325	3.804*	.000
ด้านการจัดการองค์กร (MAN)	.255	3.496*	.001
ด้านเทคโนโลยี (TEC)	.492	2.177*	.035
$R^2 = .784$	SE = .22529	F = 49.591	Sig = .000

* = < .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งตนเอง 2) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ และ 3) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเกษตรกรเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน แพร่ จำนวน 45 ฟาร์ม โดยผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

สรุปผล

ตอนที่ 1 ข้อมูลบริบทของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ มีกิจกรรมสัมพันธ์กันเป็นเครือข่าย ร้อยละ 68.89 เป็นเพศชาย ช่วงอายุ 41 – 50 ปี และส่วนใหญ่ ร้อยละ 28.89 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เนื่องจากการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่เป็นการประกอบอาชีพในลักษณะธุรกิจครอบครัวดังนั้นเพศชายซึ่งมักเป็นผู้นำครอบครัวจึงเป็นกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพนี้ อย่างไรก็ตาม สมาชิกภายในฟาร์มยังประกอบด้วยคนหลากหลายช่วงวัย เช่น ภรรยา บุตร หลาน ฯลฯ โดยมีสามีเป็นผู้นำครอบครัวและแรงงานหลัก

ข้อมูลบริบทของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ เกิดขึ้นจากกลุ่มนักวิชาการจากกรมปศุสัตว์ โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ร่วมมือกันดำเนินการรวบรวมไก่พื้นเมืองในกลุ่มที่สำคัญๆ เพื่อสร้างพันธุ์พื้นฐานขึ้นจำนวน 4 สายพันธุ์ คัดเลือกพันธุ์ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 ซึ่งในพื้นที่ภาคเหนือ คือ ไก่ประดู่หางดำ คือ ไก่ประดู่หางดำ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ในด้านการเลี้ยงและสุขภาพให้เกษตรกร ในปี 2546 เป็นต้นมา ปัจจุบันจึงแพร่หลายในพื้นที่ภาคเหนือ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ ฯลฯ

การผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ เป็นลักษณะฟาร์มขนาดเล็ก ตั้งแต่ 500 – 3,000 ตัว เป็นธุรกิจครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัวจึงเป็นข้อมูลสำคัญ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ร้อยละ

31.11 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวจำนวน 3 คน เป็นแรงงานภายในฟาร์ม จำนวน 2 คน ใช้เวลาทำงานภายในฟาร์ม 2 ชั่วโมงต่อวัน ดังนั้นเกษตรกรจึงมักประกอบอาชีพเลี้ยงไก่เป็นอาชีพเสริมหรือสามารถหาอาชีพเสริมหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมภายในฟาร์มได้

ลักษณะการประกอบอาชีพ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ทำอาชีพเลี้ยงไก่เป็นอาชีพเสริม จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 60 และทำอาชีพเลี้ยงไก่เป็นอาชีพหลัก จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 40 ส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.56 เป็นฟาร์มไก่ขุน คือ ลงทุนสร้างเล้าไก่ จัดซื้อลูกไก่ อาหารสัตว์และเวชภัณฑ์ ดำเนินการเลี้ยงเพื่อให้ได้น้ำหนักซาก 1.2 – 1.4 กิโลกรัม ใช้เวลาประมาณ 70 วัน และส่งขายให้สมาชิกเครือข่ายที่ทำหน้าที่รับซื้อไปเชือดชำแหละขาย ดังนั้นภายในเครือข่ายยังประกอบไปด้วยผู้ผลิตพ่อแม่พันธุ์รวมถึงการลงทุนในตู้ฟักไข่ เพื่อผลิตลูกไก่จำหน่ายให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ขุน อย่างไรก็ตามการขยายตลาดสำหรับฟาร์มไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ยังเป็นเป้าหมายสำคัญ ซึ่งการขอมตรฐานตามกฎหมายจำเป็นต้องถือครองที่ดินอย่างถูกต้อง สำหรับเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า ร้อยละ 88.89 ถือครองที่ดินอย่างถูกต้อง

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

การศึกษาด้านการบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ วิเคราะห์ตามหลักการ 4M ได้แก่ แรงงาน (Man) เงิน (Money) ด้านวัสดุหรือวัตถุดิบ (Material) และการจัดการ(Management) รวมถึงผลผลิต (product) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลได้ผลการศึกษา ดังนี้

1. แรงงาน (Man) จำนวนแรงงานภายในฟาร์ม พบว่า การเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ มีการใช้แรงงานเฉลี่ย 2.04 รายต่อฟาร์ม จำนวนแรงงานสูงสุด 6 รายต่อฟาร์ม และจำนวนแรงงานต่ำสุด 1 รายต่อฟาร์มจำนวนชั่วโมงการปฏิบัติงานต่อวันของแรงงานภายในฟาร์มใช้เวลาภายในฟาร์มต่อวันเฉลี่ย 3.07 ชั่วโมง ใช้เวลาภายในฟาร์มต่อวันสูงสุด 6 ชั่วโมงต่อฟาร์มต่อวัน และใช้เวลาภายในฟาร์มต่อวันสูงสุด 2 ชั่วโมงต่อฟาร์มต่อวัน ความต้องการแรงงานต่อกิจกรรมภายในฟาร์ม พบว่า ในปัจจุบันจำนวนแรงงานมีเพียงพอต่อกิจกรรมภายในฟาร์ม จึงไม่ต้องการเพิ่มหรือลดจำนวนแรงงานในด้านหลักประกันสุขภาพของแรงงานภายในฟาร์ม พบว่า เกษตรกรจำนวน 45 ฟาร์ม ในเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ มีหลักประกันสุขภาพสำหรับแรงงานครบทุกฟาร์ม แบ่งเป็นประกันสังคม จำนวน 16 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 35.56 โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าหรือ 30 บาทรักษาทุกโรค จำนวน 28 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 62.22 และประกันชีวิต จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.22

วิธีพัฒนาความรู้ ความชำนาญ สำหรับเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า สมาชิกเครือข่ายให้ความสำคัญกับการศึกษาผู้นำเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ การปรึกษานักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ และการปรึกษาเพื่อนร่วมอาชีพผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ในระดับสำคัญมาก

2. ด้านเงิน (Money) แหล่งเงินลงทุนของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 60 ใช้เงินส่วนตัวร่วมกับการกู้เงินเพื่อลงทุนทำอาชีพผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ร้อยละ 57.78 ใช้เงินลงทุนจำนวน 50,000 – 100,000 บาท สถิติจำนวนเงินลงทุนพบว่า เกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ใช้เงินลงทุนเฉลี่ยต่อฟาร์ม 177,566 บาท ใช้เงินลงทุนสูงสุดต่อฟาร์ม 300,000 บาท และใช้เงินลงทุนสูงสุดต่อฟาร์ม 50,000 บาท รายจ่ายของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 53.33 มีรายจ่ายต่อเดือน จำนวน 5,000 – 10,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นค่าอาหารสัตว์ ในขณะที่รายได้ต่อเดือนของเกษตรกร ร้อยละ 53.33 มีรายได้ต่อเดือน จำนวน 5,000 – 10,000 บาท ซึ่งเป็นรายได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว จากข้อมูลประเภทของฟาร์มและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ แบบมีตู้ฟัก มีรายได้ต่อต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา คือ ฟาร์มไก่ขุนร่วมกับฟาร์มพ่อแม่พันธุ์แบบมีตู้ฟัก มีรายได้ต่อต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 48.32 ฟาร์มไก่ขุนร่วมกับฟาร์มพ่อแม่พันธุ์แบบไม่มีตู้ฟัก มีรายได้ต่อต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 46.74 ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์แบบไม่มีตู้ฟัก มีรายได้ต่อต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 45.00 และฟาร์มไก่ขุน มีรายได้ต่อต้นทุน คิดเป็นร้อยละ 34.17 ซึ่งน้อยที่สุด การทำบัญชีรายรับ รายจ่ายของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย เกษตรกร จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.33 ไม่มีการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย

3. ด้านวัสดุหรือวัตถุดิบ (Material) การจัดหาไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 73.33 จัดหาลูกไก่โดยซื้อจากผู้ขายภายในเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ การจัดหาอาหารสัตว์สำหรับผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 51.11 จัดหาอาหารสัตว์โดยซื้อจากร้านจำหน่ายอาหารสัตว์ทั่วไป และการควบคุมประเภทและปริมาณอาหารสัตว์ของเกษตรกรสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 97.78 มีการควบคุมประเภทและปริมาณอาหารสัตว์สำหรับผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ซึ่งส่งผลต่อการเจริญเติบโตและต้นทุนการผลิตไก่ขุน

4. ด้านการจัดการ (Management) การวางแผนการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 71.11 มีการวางแผนการเลี้ยงแต่ไม่ได้จัดทำเป็นเอกสารชัดเจน เกษตรกร ร้อยละ 40.22 กำหนดแผนตามคำแนะนำของผู้นำเครือข่าย และร้อยละ 40.00 เจ้าของฟาร์มกำหนดแผนด้วยตนเอง ผลการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ตามแผนที่ผ่านมา พบว่า เกษตรกร จำนวน 23 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 51.11 สำเร็จตามแผน เกษตรกร จำนวน 14 ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 31.11 ไม่สำเร็จตามแผนแต่ยอมรับได้ สอดคล้องกับความสามารถในการควบคุมต้นทุนการผลิตซึ่งเป็นปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 40.00 สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้ในระดับดีมาก สำหรับมาตรฐานฟาร์มซึ่งหมายถึง ความปลอดภัย และโอกาสทางการตลาด พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 82.22 ฟาร์มได้รับมาตรฐานฟาร์ม GAP หรือ GFM เรียบร้อยแล้ว

5. ด้านผลผลิต (Product) ผลสำเร็จของจำนวนผลผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ที่ผลิตได้ในแต่ละรอบการผลิต พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 77.78 สามารถผลิตได้ในจำนวนตามเป้าหมาย ผลสำเร็จด้านคุณภาพผลผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 82.22 สามารถผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ได้ตามคุณภาพที่ตลาดต้องการ สำหรับการมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาผลผลิตของสมาชิกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 28.89 ยังไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดราคาขายลักษณะการขายผลิตภัณฑ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 60 เลือกริขายให้ ผู้นำเครือข่าย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วคือไก่ขุนที่พร้อมเข้าโรงเชือดที่ได้มาตรฐานเพื่อส่งขาย ปัจจุบัน เกษตรกร ร้อยละ 66.67 เห็นว่ายังมีไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่มีเพียงพอต่อความต้องการของตลาดช่องทางประชาสัมพันธ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 46.67 เห็นว่าช่องทางประชาสัมพันธ์ผ่านผู้ซื้อบอกต่อกัน เป็นช่องทางที่ดีที่สุด รองลงมาคือ ช่องทางประชาสัมพันธ์ผ่านการออกงานแสดงสินค้า และช่องทางประชาสัมพันธ์ผ่านผู้นำเครือข่าย ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำ เชียงใหม่

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ คือ ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และปัจจัยด้านการจัดการองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ($F = 49.591$ $P = 0.00$) ซึ่งสามารถทำนายความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ได้ร้อยละ 78.40 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทั้ง 3 ด้าน มีความสำคัญต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ ได้ดังนี้ ผู้นำเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่และสามารถพัฒนาความรู้ใหม่ๆ เช่นการทำงานวิจัยร่วมกับนักวิชาการ เมื่อมีความเข้าใจในเทคโนโลยีและทดลองจนมีประสบการณ์ จึงถ่ายทอดความรู้ไปสู่สมาชิกภายในเครือข่ายหรือนำมาบริหารจัดการองค์กร เป้าหมายในภาพรวมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ยกกระดับมาตรฐาน ตอบสนองต่อความต้องการตลาด อย่างไรก็ตาม ผู้นำเครือข่ายต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ ความมุ่งมั่น จริงจัง อดทน ความเสียสละ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและที่สำคัญคือความโปร่งใส ซึ่งเป็นองค์ประกอบในการสร้างความเชื่อมั่นในผู้นำและองค์กร ความเชื่อมั่นหรืออีกนัยหนึ่งคือความไว้วางใจใจนี้ เป็นรากฐานสำคัญของความสามัคคี เป็นกลไกที่ยึดโยงให้การพัฒนาเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ขับเคลื่อนไปข้างหน้าเสมอ เป็นผลให้สมาชิกภายในเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ มีความเสี่ยงต่ำในการประกอบกิจการเลี้ยงไก่ มีความมั่นคง พึ่งพาตนเองได้ในระดับฟาร์ม และ ระดับเครือข่ายในที่สุด

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 ข้อมูลบริบทของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ เกิดขึ้นจากกลุ่มนักวิชาการจากกรมปศุสัตว์ โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ร่วมมือกันดำเนินการรวบรวมไก่พื้นเมืองในกลุ่มที่สำคัญๆ เพื่อสร้างพันธุ์พื้นฐานขึ้นจำนวน 4 สายพันธุ์ คัดเลือกพันธุ์ขึ้นตั้งแต่ปีพ.ศ.2545 ซึ่งในพื้นที่ภาคเหนือ คือ ไก่ประดู่หางดำ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ในด้านการเลี้ยงและสุขภาพสัตว์ให้เกษตรกร ในปี 2546 เป็นต้นมา ปัจจุบันจึงแพร่หลายในพื้นที่ภาคเหนือ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ ฯลฯ

ดังนั้นบริบทของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ คือ ครอบคลุมเกษตรกรในภาคเกษตรที่เลือกเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ต่อยอดจากงานวิจัยในปี 2545 เป็นทั้งอาชีพเสริมและอาชีพหลักของครอบครัว ใช้ทรัพยากรแรงงานและเวลาน้อยในการดูแล แต่จำเป็นต้องมีพื้นที่เพื่อสร้างโรงเรือนรองรับไก่อย่างน้อย จำนวน 300 ตัวต่อรอบการผลิต สำหรับเพศและวัยของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ มักเป็นเพศชายในวัยทำงาน คือ อายุเฉลี่ย 30 - 40 ปีขึ้นไป ปัจจุบันจากข้อมูลเป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ให้ความสนใจการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ มากขึ้น คาดว่าจะส่งผลดีต่อการพัฒนาต่อยอดห่วงโซ่การผลิตไก่พื้นเมืองในอนาคต

เครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ มีการแบ่งหน้าที่ภายในเครือข่าย เช่น การผลิตลูกไก่ การเลี้ยงไก่ขุน การเชือดไก่เพื่อส่งจำหน่าย และทำงานส่งเสริมระหว่างกัน เป้าหมายเพื่อผลิตเนื้อไก่พื้นเมืองเข้าสู่ตลาดในชุมชน

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

การศึกษาการบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิตของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ วิเคราะห์ตามหลักการ 4M ได้แก่ แรงงาน(Man) เงิน(Money) ด้านวัสดุหรือวัตถุดิบ(Material) และการจัดการ (Management) รวมถึง ผลผลิต (product) แรงงานหรือทรัพยากรบุคคล สำหรับการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ นั้น แม้จะใช้จำนวนน้อย แต่ภาระงานนั้นหลากหลาย ทำให้ต้องมีความรู้ ความชำนาญ รวมถึงต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการที่ดี กิจกรรมของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ โดยผู้นำเครือข่ายและสมาชิกที่มีประสบการณ์ จะเป็นผู้ให้คำปรึกษา ชี้แนะ กำหนดขนาดการเลี้ยงให้เหมาะสมกับประสบการณ์ โดยมักแนะนำให้เริ่มต้นเลี้ยงไก่ขุน จำนวน 300 ตัว เพื่อฝึกประสบการณ์ เมื่อมีความรู้ ความชำนาญ ดีแล้วจึงเพิ่มจำนวนไก่ขุนหรือเป็นผู้ผลิตลูกไก่ เพื่อสร้างรายได้ที่มากขึ้น วิธีการเหล่านี้ เป็นการเพิ่มศักยภาพทรัพยากรบุคคล สอดคล้องกับหลักการ 4M ในด้านแรงงาน(Man) คือ การบริหารกำลังคนให้เกิดประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผลกับงานให้ได้เกิดประโยชน์มากที่สุด ด้านการบริหารเงิน ตามหลักการ 4M คือจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุด แต่ให้การใช้จ่ายจำนวนเงินที่มีให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มีประโยชน์สูงสุด เครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ โดยเฉพาะผู้นำเครือข่าย ให้ความสำคัญกับการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย รวมถึงการทำบัญชีวัสดุในฟาร์มเพื่อให้เข้าใจต้นทุนการผลิตที่แท้จริง เมื่อเข้าใจต้นทุนการผลิตที่แท้จริง จึงสามารถกำหนดวิธีการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ที่เหมาะสม สามารถควบคุมรายจ่ายและรายรับได้ รวมถึงการลงทุนในอนาคต ทั้งนี้ยังเป็นแบบแผนในการทำงานให้เกษตรกรสมาชิกในเครือข่าย เป็นการลดความเสี่ยงในการขาดทุนของสมาชิก การบริหารวัสดุในการดำเนินงาน ตามหลักการ 4M คือ ทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุด ไม่สูญเสียทรัพยากรหรือของสิ้นเปลืองให้น้อยที่สุด หรือให้เกิดประโยชน์สูงสุด สำหรับด้านวัสดุหรือวัตถุดิบ (Material) ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับประเด็นการจัดหาไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ และการจัดหาอาหารสัตว์สำหรับเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ซึ่งเป็นวัสดุหรือวัตถุดิบหลัก โดยผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ซื้อลูกไก่ที่ผลิตโดยสมาชิกภายในเครือข่าย ที่มีการพัฒนา ตั้งแต่วิธีการฟัก อายุลูกไก่ที่เหมาะสม การขนส่ง และวิธีการเลี้ยง เพื่อลดจำนวนความเสียหายจากการตาย และการพัฒนาวิธีการเลี้ยงโดยการเลี้ยงปล่อยในแปลงหญ้าตามลักษณะธรรมชาติของไก่ร่วมกับการให้อาหารที่มีโภชนาการที่เหมาะสม เป็นช่วงเวลาและจำกัดปริมาณ ทำให้สามารถควบคุม คุณภาพและปริมาณผลผลิตได้ การจัดการตามหลักการ 4M คือ กระบวนการจัดการบริหาร ตลอดจนการควบคุมเพื่อให้การทำงานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ ภายใต้ทรัพยากรที่มีทั้งหมด เครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ภายใต้การบริหารของสมาชิกภายในเครือข่าย มีการกำหนดแผนการผลิต วางมาตรฐาน เช่น มาตรฐานฟาร์ม GAP และ GFM และสื่อสารผ่านการประชุมเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ มีมาตรฐานความปลอดภัย สามารถส่งจำหน่ายได้ในทุกตลาด รวมถึงการผลิตเพื่อรองรับปริมาณการสั่งซื้อจำนวนมาก เช่น โครงการของภาครัฐ หรือ การส่งจำหน่ายในห้างสรรพสินค้า การบริหารจัดการที่สำคัญคือ การแบ่งหน้าที่ ตามห่วงโซ่การผลิต และควบคุมทุกๆ ห่วงโซ่ให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผลผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พบว่า มีการกำหนดคุณภาพ มาตรฐาน รวมถึงกำหนดวิธีการเลี้ยงทำให้สามารถคาดการณ์ผลผลิตได้ สิ่งเหล่านี้คือผลของการบริหารจัดการ 4M อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และปัจจัยด้านการจัดการองค์กร มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเองของ เครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ สอดคล้องกับ นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์ (2555) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน

ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มี 4 ปัจจัย ดังนี้ ด้านผู้นำ ด้านการสร้างเครือข่าย ด้านการบริหารและจัดการ และด้านคณะกรรมการกลุ่มและสอดคล้องกับ นิสรา ใจชื่อ (2557) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของหมู่บ้านศาลาคักดี และหมู่บ้านบ้านโคก มี 8 ปัจจัยเหมือนกัน ได้แก่ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านจิตใจ ด้านสังคมวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมด้านผู้นำหมู่บ้าน และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ จากข้อมูลแสดง พบว่า ความโปร่งใส ความเสียสละ ความมุ่งมั่น เป็นลักษณะสำคัญของผู้นำ ที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นของสมาชิก และสร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีม ผ่านกระบวนการสื่อสารที่ชัดเจน บนข้อมูลความรู้ที่ถูกต้อง จึงนำไปสู่การขับเคลื่อน กิจกรรมของเครือข่ายไก่อ่ประคูด่างคำเชียงใหม่ภายใต้การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีภูมิคุ้มกันพร้อมสำหรับการแข่งขัน การรวมกันเป็นองค์กร เครือข่าย ตามกฎหมาย ทำให้โอกาสเข้าถึงบริการของรัฐมีมากขึ้น การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ร่วมกันพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของกลุ่ม เช่น ตู้ฟักไข่ สำหรับไก่อ่พื้นเมือง องค์ความรู้ด้านอาหารสัตว์จากวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น และองค์ความรู้ด้านสุขภาพสัตว์ ส่งผลดีต่อความเข้มแข็งของกลุ่มในด้านพึ่งพาตนเอง สอดคล้องกับพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันศุกร์ ที่ 19 กรกฎาคม 2517 ความว่า

“...การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพและตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ก่อนอื่นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งยวด เพราะผู้มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งพาตนเองได้ ย่อมสามารถสร้างความเจริญในระดับสูงขึ้นต่อไป...”

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายเกษตรกรนั้น เป็นวิธีการสร้างความเข้มแข็ง สร้างอำนาจการต่อรอง สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับเกษตรกรได้ แต่ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพอย่างถูกต้อง ดังนั้น การแสวงหาความรู้หรือการเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการแม่นยำ โดยเฉพาะจากทางภาครัฐ นักวิชาการต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญ จำเป็นต้องเข้าถึงได้ง่าย รวดเร็ว ถูกต้อง ปัจจัยด้านผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งกับทุกองค์กร ความมุ่งมั่น จริงจัง อดทน เสียสละ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและความโปร่งใส นำมาซึ่งความเชื่อมั่น ดังนั้นกลไกการคัดสรรผู้นำ จึงเป็นขั้นตอนที่ช่วยส่งเสริมความยั่งยืนให้กับองค์กรหรือเครือข่าย และท้ายที่สุดคือ วิธีบริหารจัดการองค์กร คือกลไกที่ขับเคลื่อนเครือข่ายให้พัฒนาไปข้างหน้าเสมอ ไม่ควรยึดมั่นรูปแบบหรือแบบแผนสากลมากเกินไปแต่ควรพัฒนาจากบริบทของเครือข่ายประกอบกับแบบแผนสากลและควรกำหนด บทบาท

หน้าที่ วิธีการ ข้อตกลง ที่ชัดเจนร่วมกัน โดยรวมจะเป็นการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน เป็นกลุ่ม
เกษตรกรที่เข้มแข็งอย่างแท้จริงตอบโจทย์การรวมกลุ่มเกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

ด้วยข้อจำกัดด้านปัญหาการเดินทางและเข้าถึงเกษตรกรในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้การเก็บข้อมูลจำเป็นต้องปรับวิธีการโดยใช้การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์ร่วมกับการลงพื้นที่ ดังนั้นสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป หากไม่มีข้อจำกัดด้านปัญหาการเดินทางและเข้าถึงเกษตรกรใดๆ ควรลงพื้นที่เก็บข้อมูลในพื้นที่จริง ร้อยละ 100 เพื่อความถูกต้องในการกรอกข้อมูลในแบบสอบถามซึ่งนำไปสู่ผลการวิจัยที่แม่นยำ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์. 2555. **นายชิมโอน ปัญญา เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติด้านปศุสัตว์**. กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กาญจนา นาคสกุล. 2556. **บริบท-บริบท**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=67>. (1 มีนาคม 2564).
- คณะอนุกรรมการเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547. **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 35 น.
- ครรชิต พุทธิโกษา. 2554. **คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้**. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- ชัยณรงค์ วงศ์สรศรี. 2562. **แนวทางการสร้างความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองของเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำ อำเภอบ้าน จังหวัดเชียงราย**. รายงานผลการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ชินวัฒน์ พรหมานพ. 2560. **ถอดบทเรียนการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่กรณี : แปลงใหญ่ต้นแบบ(ข้าว) ตำบลอนรัก อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี**. กรมส่งเสริมการเกษตร
- ดอกจันทร์ คำมีรัตน์, บุญทัน ดอกโรสง, และ อิมรอน มะลูลิ้ม. 2552. **กลยุทธ์ในการบริหารของบริษัท เอ็นอีซีโทคิน อิเล็กทรอนิกส์(ประเทศไทย) จำกัด**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.grad.vru.ac.th/download4/141.pdf>. (1 มีนาคม 2564).
- ทวี อบอุ่น, ไสว นามคุณ, และอำนาจ เลี้ยวรารากุล. 2549. **การสร้างฝูงไก่พื้นเมืองพันธุ์ประดู่หางดำ.การทดสอบสมรรถภาพการผลิตของไก่ในสภาพการเลี้ยงในหมู่บ้าน**. น 416-424. ใน : ประชุมทางวิชาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 44 สาขาสัตวและสัตวแพทยศาสตร์ 30 มกราคม. – 2 กุมภาพันธ์. 2549. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ.
- นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์. 2555. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด**. วารสารวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นิสร ใจชื่อ. 2557. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง**. รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ปฏิรูปประเทศไทย. 2562. **ทำไมเกษตรกรไทยถึงจน และแก้ไขได้อย่างไร**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/121362> (1 มีนาคม 2564).

- มูลนิธิชัยพัฒนา. 2559. **แนวคิดและทฤษฎี**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา [https:// www. chaipat.or.th / concept-and-theory-development/to-develop-self-reliance-of-farmers.html](https://www.chaipat.or.th/concept-and-theory-development/to-develop-self-reliance-of-farmers.html) (1 มีนาคม 2564).
- วิภารัตน์ วงษ์พั่ง. 2562. การพึ่งพาตนเองและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์จากแป้งข้าวหอม มะลิในจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารแก่นเกษตร 47 ฉบับพิเศษ 1: 1080-1088.
- สมพงษ์ ศิริโสภณศิลป์, 2564. **สถาบันเกษตรกร: ทางรอดของภาคเกษตรไทย**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.thaipost.net/main/detail/93523> (1 มีนาคม 2564).
- สัจชัย จตุรสีธา, อภิรักษ์ เพียรมงคล และอำนาจ เลี้ยวธารากุล. 2555. **โครงการ คุณภาพเนื้อ กลิ่น และรสชาติของไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1**. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (สกว.). สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, กรุงเทพฯ
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2558. **มาตรฐานการลดต้นทุนการผลิตและการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันสินค้าเกษตรด้วยระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่(แปลงต้นแบบ) ปี 2559**.สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. 2562. **หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร**. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์. (2560). **พันธุ์สัตว์ปีกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนของกรมปศุสัตว์**. การประชุมวิชาการห้องประชุมสำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. 2549. **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2546. **ระเบียบวิธีการวิจัยสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : เพ็ญฟ้าปริ้นติ้ง.
- สุปัญญา ไชยชาญ. 2550. **การจัดการตลาด**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : พี.เอ.ลิฟวิ่ง.
- สุวรรณณี กาญจนภูสิต, 2561. **วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม.กรมปศุสัตว์**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://dld.go.th/th/index.php/th/about-dld-menu/vision-mission-menu> (1 มีนาคม 2564).
- อำนาจ เลี้ยวธารากุล, ศิริพันธ์ โมราถบ และดรุณี ณ รังสี. 2554. **ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ 1**. กรุงเทพฯ. กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์
- Eukeik.ee. 2563. **เกษตรกรมีเท่าไรกัน**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://marketeeronline.co/archives/161682> (1 มีนาคม 2564).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามงานวิจัย

11. ลักษณะการประกอบการ ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)
- ฟาร์มไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ขุน
  - ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ไม่มีตู้ฟักไข่
  - ฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ มีตู้ฟักไข่
  - โรงฆ่าไก่
  - โรงงานแปรรูปไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่
  - จำหน่ายเครื่องจักรอุปกรณ์
12. จำนวนไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ในปัจจุบัน
- พ่อพันธุ์.....ตัว
  - แม่พันธุ์.....ตัว
  - ไก่ขุน.....ตัว
  - ลูกไก่เฉลี่ยต่อเดือน.....ตัว
13. พื้นที่ถือครองสำหรับเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่.....ไร่.....งาน.....
ตารางวา
14. เอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดินสำหรับเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่
- โฉนด
  - นส.3 ก.
  - นส.3
  - สปก.
  - อื่นๆ.....

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการ การผลิตและผลผลิต

ด้านแรงงาน (Man)

1. จำนวนแรงงานภายในฟาร์ม
  - ชาย.....คน
  - หญิง.....คน
2. จำนวนชั่วโมงในการปฏิบัติงานต่อ 1 วัน
  - ระหว่าง 1 - 2 ชั่วโมง
  - ระหว่าง 2 - 3 ชั่วโมง
  - ระหว่าง 4 - 5 ชั่วโมง
  - ระหว่าง 5 - 6 ชั่วโมง
  - ระหว่าง 6 - 7 ชั่วโมง
  - ระหว่าง 7 - 8 ชั่วโมง
  - มากกว่า 8 ชั่วโมง
3. ลักษณะแรงงาน
  - เป็นคนในครอบครัว จำนวน ..... คน
    - ลักษณะการจ้างงาน
      - รายวัน
      - รายเดือน
      - จ้างเหมาในบางกิจกรรม เช่น การทำความสะอาด
      - อื่นๆ (โปรดระบุ).....
  - เป็นลูกจ้างที่ไม่ใช่คนในครอบครัว จำนวน ..... คน
    - ลักษณะการจ้างงาน
      - รายวัน
      - รายเดือน
      - รับเป็นเปอร์เซ็นต์ผลประโยชน์
      - อื่นๆ (โปรดระบุ).....
4. ปัจจุบันจำนวนแรงงานต่อกิจกรรมภายในฟาร์ม
  - เพียงพอ
  - ไม่เพียงพอ
  - มากเกินไป

5. รายจ่ายค่าแรงงานต่อเดือน (โดยประมาณ) .....บาท
6. หลักประกันสุขภาพสำหรับเจ้าของฟาร์ม
- ประกันสังคม
  - 30 บาทรักษาทุกโรค
  - ประกันชีวิต
  - อื่นๆ (โปรดระบุ).....
7. หลักประกันสุขภาพสำหรับลูกจ้างภายในฟาร์ม
- ประกันสังคม
  - 30 บาทรักษาทุกโรค
  - ประกันชีวิต
  - อื่นๆ (โปรดระบุ).....
8. วิธีพัฒนาความรู้ ความชำนาญ ท่านได้รับประโยชน์จากวิธีการต่างๆ ในระดับใด

รายละเอียด	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ฝึกอบรมตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ					
ปรึกษานักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงไก่ ประดู่หางดำเชียงใหม่					
ปรึกษาผู้นำเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำ เชียงใหม่					
ปรึกษาเพื่อนร่วมอาชีพเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ เชียงใหม่					
หาความรู้จาก อินเทอร์เน็ต เช่น เฟสบุคไลน์ , ยูทูป , กูเกิล ,					

ด้านเงินทุน (Money)

1. แหล่งเงินทุน
  - เงินส่วนตัว
  - เงินกู้ยืม
  - เงินส่วนตัวและเงินกู้ยืม
2. ปริมาณเงินลงทุนในครั้งแรก
(รวมค่าวัสดุสิ่งก่อสร้าง, ค่าอาหารและยา, ค่าไก่อ, ค่าแรงงาน, ค่าน้ำ, ไฟฟ้า)
โปรดระบุ.....บาท
3. รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนสำหรับการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ของท่าน ในปัจจุบัน
โปรดระบุ.....บาท
4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนสำหรับการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ของท่าน ในปัจจุบัน
โปรดระบุ.....บาท
5. ปัจจุบันท่านมีการทำระบบบัญชีรายรับ-รายจ่ายของฟาร์มหรือไม่
  - มี
  - ไม่มี

ด้านวัสดุหรือวัตถุดิบ (Material)

1. วิธีจัดหา ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - ผลิตเอง
  - ซื้อจากผู้ขายภายในเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่
  - ซื้อจากผู้ขายภายนอกเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่
  - หน่วยงานราชการกรมปศุสัตว์
2. วิธีจัดหา อาหารสำเร็จรูปสำหรับไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
  - ผลิตเอง
  - ซื้อจากเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่
  - ซื้อจากร้านขายอาหารสัตว์ทั่วไป (ร้านเกษตรเจริญ)
  - ใช้อาหารธรรมชาติในท้องถิ่น(มะละกอ, ข้าวโพดฝักอ่อน ฯลฯ)

3. ท่านมีการกำหนดประเภทและปริมาณอาหารสำหรับไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่หรือไม่
  - มี
  - ไม่มี
4. วิธีจัดหา วัคซีนและเวชภัณฑ์ สำหรับฟาร์มไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่
  - ปศุสัตว์อำเภอ
  - ซื้อจากเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่
  - ซื้อจากร้านจำหน่ายวัคซีนและเวชภัณฑ์ สำหรับฟาร์มไก่ทั่วไป
  - ไม่มีการจัดหาวัคซีนและเวชภัณฑ์

ด้านการจัดการ (Management)

1. ท่านมีการวางแผนงานการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่หรือไม่
  - มี และ ได้จัดทำเป็นเอกสารชัดเจน
  - มี แต่ไม่ได้จัดทำเป็นเอกสารชัดเจน
  - ไม่มีแผนงาน
2. ใครเป็นผู้กำหนดแผน หรือ แนะนำ ปริมาณและวิธีการเลี้ยงไก่ในแต่ละรอบการผลิต
  - ตนเอง
  - ผู้นำเครือข่ายไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่
  - อื่นๆ (โปรดระบุ).....
3. การดำเนินงานตามแผนงานการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่
  - ดำเนินตามแผนงาน
  - มักมีการปรับเปลี่ยนแผนตามสถานการณ์เสมอ
  - ไม่ตรงตามแผนงาน
4. ผลการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ตามแผน ที่ผ่านมาเป็นเช่นไร
  - สำเร็จตามแผน
  - ไม่สำเร็จตามแผนแต่ยอมรับได้
  - ไม่สำเร็จตามแผนและยอมรับไม่ได้
  - ไม่สามารถควบคุมได้

5. ท่านสามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้ดีเพียงใด
  - ควบคุมได้ดีมากที่สุด
  - ควบคุมได้ดีมาก
  - ควบคุมได้ปานกลาง
  - ควบคุมได้น้อย
  - ควบคุมไม่ได้
6. ฟาร์มของท่านได้รับมาตรฐานฟาร์ม ตามข้อใด
  - หลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)
  - ฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (GFM)
  - อยู่ระหว่างดำเนินการขอ มาตรฐาน GAP
  - อยู่ระหว่างดำเนินการขอ มาตรฐาน GFM
  - ยังไม่ได้ดำเนินการขอมาตรฐานฟาร์มใดๆ
7. ความพร้อมในการรับมือกับโรคระบาดในสัตว์ปีกของฟาร์มท่านอยู่ในระดับใด
  - พร้อมมากที่สุด
  - พร้อมมาก
  - ปานกลาง
  - ไม่พร้อม
  - ไม่พร้อมมากที่สุด

ด้านผลผลิต (Product)

1. จำนวนผลผลิตที่ผ่านมา เป็นไปตามความต้องการของท่านหรือไม่
  - สำเร็จตามความต้องการ
  - ไม่สำเร็จตามความต้องการแต่ยอมรับได้
  - ไม่สำเร็จตามความต้องการและยอมรับไม่ได้
2. คุณภาพผลผลิตที่ผ่านมา เป็นไปตามความต้องการของท่านหรือไม่
  - สำเร็จตามความต้องการ
  - ไม่สำเร็จตามความต้องการแต่ยอมรับได้
  - ไม่สำเร็จตามความต้องการและยอมรับไม่ได้

3. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนด ราคาผลผลิต เพียงใด
- มากที่สุด
  - มาก
  - ปานกลาง
  - น้อย
  - ไม่สามารถกำหนดได้
4. ลักษณะการขายผลิตภัณฑ์ ของท่านเป็นไปในรูปแบบใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
- ขายในตลาดสด ด้วยตัวเอง
  - ส่งขายให้แม่ค้าในตลาดสด
  - ขายในชุมชนใกล้เคียง(มาซื้อที่ฟาร์ม)
  - ขายคืนให้ผู้นำเครือข่ายฯ
  - ส่งขายในห้างสรรพสินค้า
  - ขายให้ร้านอาหาร
  - ขายให้เครือข่ายฯ
  - ขายให้หน่วยงานราชการ
5. ผลิตภัณฑ์ของท่านมีเพียงพอกับความต้องการซื้อหรือไม่
- เพียงพอ
  - ไม่เพียงพอ
  - มากกว่าความต้องการของตลาด
  - ไม่แน่นอน
6. กรณีที่ ผลิตภัณฑ์มีมากเกินความต้องการของผู้ซื้อ ท่านมีแผนบริหารจัดการหรือไม่
- มี (โปรดระบุ.....)
  - ไม่มี

7. ท่านมีช่องทางการประชาสัมพันธ์การขายผลิตภัณฑ์ท่านอย่างไร (เลือกได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- ผู้ซื้อบอกต่อกัน
- ผู้นำเครือข่าย
- สมาชิกเครือข่าย
- การออกงานแสดงสินค้า
- ทำป้ายประชาสัมพันธ์
- ประชาสัมพันธ์ออนไลน์ ผ่าน เฟสบุค, ไลน์, ยูทูป ฯลฯ
- หน่วยงานราชการช่วยประชาสัมพันธ์
- ไม่มีการประชาสัมพันธ์

8. ช่องทางการประชาสัมพันธ์การขายผลิตภัณฑ์ใด ดีที่สุด

- ผู้ซื้อบอกต่อกัน
- ผู้นำเครือข่าย
- สมาชิกเครือข่าย
- การออกงานแสดงสินค้า
- ทำป้ายประชาสัมพันธ์
- ประชาสัมพันธ์ออนไลน์ ผ่าน เฟสบุค, ไลน์, ยูทูป ฯลฯ
- หน่วยงานราชการ

3. ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

3.1 ปัจจัยด้านผู้นำ

รายละเอียด	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
มีความรู้ความสามารถ ด้านมาตรฐานการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่					
มีความรู้ความสามารถ ด้านการบริหารการตลาด					
มีความรู้ความสามารถ ด้านการบริหารต้นทุนการผลิต					
มีการพัฒนา ความรู้ใหม่ๆ					
กล้าคิด กล้าตัดสินใจ					
มีความเสียสละ					
มีความโปร่งใส					
สื่อสาร ชัดเจน เข้าใจง่าย					
มุ่งมั่น จริงจัง อดทน					
รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
ทำงานเป็นทีม					
ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานราชการและชุมชน					

3.2 ปัจจัยด้านการจัดการองค์กร ของเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

รายละเอียด	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
มีแผนการดำเนินการ					
มีการแบ่งแผนกและหน้าที่					
ทำงานอย่างเป็นระบบ					
มีที่ปรึกษา เช่น นักวิชาการในหน่วยงานราชการ					
มีที่ปรึกษา เช่น มหาวิทยาลัย					
มีการพัฒนา ความสามารถของเกษตรกรในเครือข่ายฯ					
มีวิธีการออกแบบวิธีการบริหารเครือข่ายฯ					
มีวัฒนธรรมองค์กร มีระเบียบ ของเครือข่ายฯ ชัดเจน					

3.3 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

รายละเอียด	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความรู้ ด้านการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่					
ความรู้ ด้านสุขภาพของไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่					
ความรู้ ด้านอาหารและโภชนาการของไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่					
ความรู้ ด้านการแปรรูป					
ความรู้ ด้านอาคาร เครื่องจักร อุปกรณ์ภายในฟาร์มไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่					

ความรู้ ด้านการบริหารจัดการ เงิน เงิน) (รายรับ,เงินหมุนเวียน ,ลงทุน					
--	--	--	--	--	--

3.4 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม

รายละเอียด	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็น					
ร่วมเสนอปัญหา					
ร่วมตัดสินใจ					
ร่วมปฏิบัติตามแผนงาน					
ร่วมติดตามประเมินผล					
ร่วมรับผลประโยชน์					

3.5 ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ

รายละเอียด	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
องค์ความรู้ เช่น มาตรฐานฟาร์มและสุขภาพสัตว์					
ปัจจัยการผลิต เช่น วัคซีนพืชอาหารสัตว์ , พันธุ์สัตว์ ,					
แหล่งเงินทุน เช่น โครงการเกษตรแปลงใหญ่ ฯลฯ					
ตลาด เช่น การออกจำหน่ายสินค้าที่ภาครัฐจัด					

หลักการพึ่งพาตนเอง

คือ การฝึกปฏิบัติตนโดยยึดหลักสำคัญของความพอดีอันเป็นพื้นฐานสำคัญ 5 ประการ นำมาใช้ดำเนินชีวิต (ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล, 2549) ได้แก่

- ความพอดีด้านจิตใจ ต้องมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทรต่อกัน ประนีประนอม รู้จักให้อภัย และเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
- ความพอดีด้านสังคม ต้องมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตัวเรากับสิ่งแวดล้อมรอบตัว และ ที่สำคัญต้องสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ดี
- ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างคุ้มค่า ไม่สร้างขยะมากเกินไปจนความจำเป็น และที่สำคัญ รู้จักการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่
- ความพอดีด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับความต้องการ และควรพัฒนาเทคโนโลยีจาก ภูมิปัญญาชาวบ้าน ให้สอดคล้องกับพื้นฐานของประเทศเราเอง เพื่อการเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน
- ความพอดีด้านเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ไม่กู้หนี้ยืมสิน รู้จักพออยู่ พอกิน สมควรตามอัตภาพ และฐานะของตน

ตามหลักการพึ่งพาตนเองดังกล่าว กรุณาให้คะแนนตัวท่านเอง

รายละเอียด	ระดับคะแนน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความพอดีด้านจิตใจ					
ความพอดีด้านสังคม					
ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
ความพอดีด้านเทคโนโลยี					

ความพอดีด้านเศรษฐกิจ					
----------------------	--	--	--	--	--

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายวุฒิชัย ลัดเครือ
เกิดเมื่อ	29 กันยายน 2524
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาพัฒนาผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเกษตร สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
ประวัติการทำงาน	นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ ศูนย์วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์เชียงใหม่ กองผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ กรม ปศุสัตว์

